

9 ТРАВНЯ — ДЕНЬ ПЕРЕМОГИ

Виставка в кінотеатрі

Понад сорок робіт представлено на виставці самодіяльного образотворчого мистецтва, присвяченій 45-річчю Перемоги радянського народу у Великій Вітчизняній війні, яка відкрилася у кіровоградському кінотеатрі «Комсомолец».

Пам'ять про загиблих, мирна робота, рідні краєвиди — все це можна побачити у роботах аматорів. Прізвища багатьох з них добре знайомі кіровоградським любителям образотворчого мистецтва. Це Л. Зоріна та Г. Босій з Новгородки, П. Аїтов з Вільшанського району, В. Пацюк та М. Явтушенко із Знаменського району.

Відвідувачів виставки, безперечно, зацікавлять і роботи дебютантів — петриківський розпис Л. Дзюби з обласного центру, пейзажі В. Горобця з Світловодська та багатьох інших.

В. ГРИШИН.

ПРОЛЕТАРІ ВСІХ КРАЇН, ЄДНАЙТЕСЯ!

Молодий Комуніст

Орган Кіровоградського обкому ЛКСМУ

Виходить з 5 грудня
1939 року

№ 18 (4097).

СУБОТА

5

ТРАВНЯ
1990 р.

Ціна 8 коп.

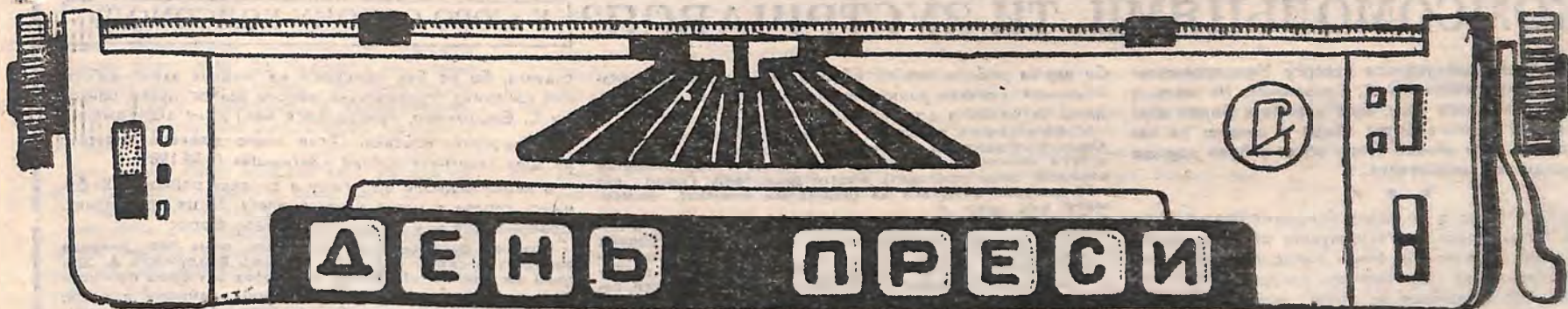
5 травня

Дописувач славний,
дотепний, настирливий,
всякий,
Газетному слову віддавши
природжений дар,

Найкраще учинить,
як буде правдиво писати,
Аби надіслати написане
у «Комунар».
Усіх, хто невтомно

про слово друковане дбає,
Сьогодні, в День преси,
«МК» щиросердо вітає!

(Див. 3 стор.).

ЧИМ ВЕЧЕРЯЮТЬ У ІНДІЇ?

Як «Молодий комуніст» уже повідомляв, Кіровоградська міська рада у справах іноземних учнів організувала на базі інституту сільгоспмашинобудування інтернаціональний студентський фестиваль миру. Про його хід розповідає нашому кореспонденту заступник голови міськ-ради в справах інозем-

них учнів О. В. ЖУРАВ-ЛЬОВА:

— Фестиваль відкрився мітингом на захист миру в меморіалі Слави (на валах). Фестиваль присвячувався 45-річчю Перемоги.

— Це якось позначилося на його ході?

— Про це говорилося у виступах, зокрема, ве-

терана війни М.Ф. Толочка.

— Хто брав участь у фестивалі?

— Представники 44 країн, котрі навчаються в Кіровограді.

— А наші хлопці й дівчата були?

— Ми запрошували всіх школярів, але прийшло мало — учні 4-ї школи, з якими іноземців за'язує

дружба, учні медучилища.

— Які найцікавіші моменти цього форуму?

— Вечір у кафе «Юність» «Молодість світу в боротьбі за мир». Всі учасники з різних країн розповідали, як у них удома проводяться подібні фестивалі і як там борються за мир. Потім представники Палацу

культури імені Жовтня показали українські народні звичаї. На другий день — виставка страв національних кухонь.

— Хто ж їх готував?

— Самі іноземці. Були афганська, палестинська, мозамбікська, ганська, нігерійська кухні. Можна було дізнатися, що їдять у Сьєрра Леоне, Нікарагуа, Індії, Лаосі, Монго-

лії, Джибуті, Камбоджі.

— У програмі фестивалю значилися різні турніри, концерти...

— У КіСМі в актовому залі провели змагання — спортивну естафету, міні-футбол...

— Футбол у приміщенні!

[Закінчення на 2-й стор.].

СВЯТО РОЗМАЮ

Вечері по програмі «Час» передавали, як проходили Першотравень у столицях. У одних, говорив диктор, без зайвої помпезності й надуманої урочистості. В інших, а це було видно й з телекрана — старі «добрі» традиції продовжувалися...

У нас, в Кіровограді (а я висловлюю щодо свята свою особисту думку), переплелася все. На площі ім. Кірова пройти навіть за дві години до початку демонстрації не вдалося — треба було, як ото і в попередні роки, мати спеціальні ліцензії. За ними люди

й проходили, розміщувалися у зазначених секторах.

Міліціонер, який цікавився, чому я так бажаю потрапити на площу, через декілька хвилин, коли розговорилися, сам обурювався чимось розпорядженням не пускати всіх. Я теж спочатку обурювався, та коли почалась, так би мовити, урочиста хвилина, в думках відзначив, що і акуратне відмежування площі й тротуарів від дороги було необхідністю — колони мали змогу чітко рухатися центральною вулицею міста.

Демонстрація розпочалася без урочистих промов, вихвалень. Просто пішли представники робітничого класу, школярі, студенти, працівники торгівлі... По радіо називали, хто крокує. Звучали й прізвища передовиків соціалістичного змагання, кращих людей міста.

Ось тут, мені подумалося, дещо сценарій був схожим на попередній. Коли, наприклад, чулося, що ми, присутні, маємо змогу бачити представників м'ясокомбінату, який за минулі місяці пе-

ревиконав план, аж «ура» — бо таким урочистим голосом диктор промовляла це — хотілося кричати. Ніхто нічого не кричав, а на привітних обличчях багатьох з'явилася щось схоже на гримасу: план м'ясокомбінату перевиконує, он який він хороший, а м'яса в магазинах...

Та давайте повернемося до посмішок, до прекрасного розмаю, до дня, коли й погода благословляла хорощий настрій сонцем і теплом. Настрій в усіх моїх знайомих і незнайомих, просто тих,

кого бачив, був піднесеним, якимись вони, люди, видавалися привітними і щасливими, справді по-весняному радісними.

У колонах пливли плакати, на яких було дуже багато речень зі словом «солідарність». Першого травня, справді, ми були наче всі солідарні в одному — у чудовому настрої, привітаннях. І так, позирте, хотілося, щоб оці хороші слова, звертання, щоб оця справді людська солідарність була між нами, кіровоградцями, завжди, а не лише раз на рік у цей день.

Звичайно, відмовитися від старих форм проведення свята Першотравня, повністю не вдалося. Але так хочеться вірити, що цей початок додасться скромністю і невихвалюванню, що студентів і учнів СПТУ не примушуватимуть давати підписку про прихід і участь у демонстрації, як це було в минулі роки. Віряться, що свято буде справді святом для всіх, що його робитимемо всі ми з бажанням. Отак, принаймні як започаткував нинішній Першотравень.

Юрій ЯРОВИЙ.
м. Кіровоград.

Делегати, на вас надія!

Минулого тижня відбувся пленум Кіровоградського обкому комсомолу, який розглянув такі питання:

1) Затвердження повноважень делегатів XXVI з'їзду ЛКСМ України, обраних на розширених пленумах міських, районних комсомольських організацій області.

2) Про обрання членів Центрального Комітету ЛКСМ України.

3) Про рекомендацію в члени Центрального Контрольного органу для обрання на XXVI з'їзд ЛКСМ України.

4) Поточні питання.

При розгляді першого питання відзначалося, що передходні пленуму відбулося засідання виборчої комісії обласної комсомольської організації. Нею були зроблені витяги з протоколів виборчих комісій міських і районних комсомольських організацій. Після розглянутої інформації делегатами XXVI з'їзду ЛКСМ України обрано:

Громова Віктора — від Кіровоградської районної комсомольської організації; Коваленка Андрія — від Олександрійської районної комсомольської організації; Палія Петра — від Онуфріївської районної комсомольської організації; Тютія Сергія — від Гайворонської

районної комсомольської організації; Забродного Сергія — від Світловодської міської комсомольської організації; Протосевича Павла — від Світловодської міської комсомольської організації; Заточну Ольгу, Рія Юрія — від Знаменської міської комсомольської організації; Гетьманчука Сергія — від Маловисківської районної комсомольської організації; Бабій Аллу — від Ульяновської районної комсомольської організації; Білозерського Анатолія — від Олександрійської районної комсомольської організації; Мовчана Олега — від Добровеличківської районної комсомольської організації; Пальон Галину — від Бобринецької районної комсомольської організації; Бойка Олександра — від Новомиргородської районної комсомольської організації; Гусева Олексія — від Голованівської районної комсомольської організації; Стеблуну Володимира — від Долинської районної комсомольської організації; Снопкова Сергія — від Новгородківської районної комсомольської організації; Зубко Тетяну — від Вільшанської районної комсомольської організації; Позивая Дмитра — від Петрівської районної комсомольської організації; Бугайкову Ларису — від Устинівської районної комсомольської організації; Шмега Василя — від Компаніїв-

ПЛЕНУМ ОБКОМУ ЛКСМУ

ської районної комсомольської організації; Мизина Віктора — від Новоукраїнської районної комсомольської організації; Ярошенко Світлану — від Новоархангельської районної комсомольської організації; Бондаренко Олену, Возного Олександра, Власову Ірину, Гусакову Зою, Єрмакова Ігоря, Стрельцова Юрія, Скочанко Людмилу, Тюпу Віктора, Михиду Сергія, Кравцову Олену — від Кіровоградської міської комсомольської організації; Піддубного Григорія, Поляшенка Віталія, Гориславець Тетяну, Орленко Оксану — від Олександрійської міської комсомольської організації.

Розглядаючи друге питання, пленум назвав кандидатів у члени Центрального Комітету ЛКСМ України. Ними стали Громова Віктор — організатор позакласної роботи Союзівської СШ Кіровоградського району, Гусев Олексій — перший секретар Голованівського районного комсомолу, Віктора Тюпу — другого секретаря Кіровоградського обкому комсомолу, названо кандидатом у члени ЦК ЛКСМ України за декілька днів до пленуму обкому на пленумі Кіровоградського міського комсомолу.

При обговоренні кандидатур (третє питання роботи пленуму) в Центральному Контрольному органі для обрання на XXVI з'їзд ЛКСМ України рекомендовано Сергія Бонча, керуючого справами обкому комсомолу. Також були розглянуті поточні питання.

ЧИМ ВЕЧЕРЯЮТЬ У ІНДІЇ?

[Закінчення.
Початок на 1-й стор.]

— Так, адже надворі лив дощ. Переможців нагороджували. Потім ан-

самбл «Гарний настрій» (керівник Я. В. Лукшевіч) показав концертну програму для учасників. Учениці СПТУ продемонстрували моделі одягу, який

пошили самі. На третій день були екскурсія на хутір Надія, а потім — дискотека в інститутському «Старому грамофоні».

— Це була звичайна дискотека чи тематична? — Ми просили тематичну — про мир, травень, але зробили звичайну...

— Студенти zostалися задоволені!

— Так. Вони ж і самі брали участь у організації фестивалю. Особливо активними були представ-

ники міського земляцтва Індії та його голова студент КІСМУ Вівек Сенгар Сінгх. Студенти хотіли б, аби такі фестивалі були щороку.

З КОМСОМОЛЬЦЯМИ ТИ ЗУСТРІЧАВСЯ?

У БЮРО ОБКОМУ КОМСОМОЛУ

Це запитання адресувалося заворгу Новоархангельського райкому комсомолу С. Єрьоменку. На жаль, у заворга не знайшлося часу, щоб відвідати бодай одні комсомольські звітно-виборні збори в школах за час їх проведення. Тож членам бюро обкому було про що думати, радитися, вирішувати...

* * *

Розпочалося бюро з розгляду кадрових питань. Здається, що тут складного затверджувати обраних на виборні посади? Та в членів бюро складалася під час розмов певна нормальна думка про всіх присутніх: Володимира Суботіна — головного інженера обласного штабу студентських загонів, Валерія Левченка — першого секретаря Олександрійського райкому ЛКСМУ, Наталку Зінченко — секретаря-зав. відділом учнівської молоді цього ж райкому, Валентину Беззаку — секретаря — зав. відділом учнівської молоді Кіровоградського райкому комсомолу, Олександра Омелянця — директора молодіжного спортивного туристичного центру «Гермес».

Запанував якийсь смуток, як мені видалося, коли розглядали питання «Про роботу Новоархангельського райкому комсомолу з керівництва первинними організаціями в умовах демократизації внутрішньополітичного життя». Зачитувалася доповідна записка, яка вмістила в се-

бе аналіз роботи комісії обкому комсомолу, що знайомилася, вивчала даний напрям роботи райкому. Ось деякі витримки з доповідної:

«...Щомісячний прибуток від недержавного молодіжного об'єднання «Електрон» становить 400 крб. Комітеті комсомолу Новоархангельської і Торговицької середніх шкіл проводять платні дискотеки. Гроші від них використовуються за рішеннями комітетів комсомолу цих шкіл...»

Також у доповідній відзначається роль комсомолу в питаннях захисту інтересів молоді через ради трудових колективів, зверталася увага на навчання комсомольського активу. Однак, бригада обкому комсомолу зробила висновок, що робота з напрямку, що розглядалася, ведеться недостатньо. І вже зовсім іншого тону рядки, де сказано, що протягом 1988—90 рр. не розглядалося питання удосконалення структури районної комсомольської організації, навчання комсомольських кадрів, прохідні за «старинкою», на семінарах розглядаються одні і ті ж питання типу «облік, внески, звіти-вибори...».

У райкомі відсутні звіти за проведену роботу в первинних комітетах комсомолу, що «працівники райкому комсомолу практично і теоретично допомагають не надають, їх робота зводиться до наглядацької ролі».

Негативних прикладів можна навести багато. Різними місяцями нинішнього первинні не оживились, не стрепенулися від пелени застою. Вина в їх пасивності не лише комітетів комсомолу. Мабуть, райком комсомолу теж не дбає про спілкування, все пустих на самопливу.

...Коли слухав доповідну записку, коли на запитання відповідав перший секретар Новоархангельського райкому ЛКСМУ Анатолій Шаров, коли не має про що

сказати, бо не був присутній на жодних звітно-виборних шкільних спілчанських зборах заворг цього райкому С. Єрьоменко, пригадалося мені літнє відрядження до Новоархангельська. Після нього з'явився матеріал на цілу газетну сторінку «Затишшя» (5.08.1989).

В ньому йшлося про тишу в справах райкому. Як бачимо, справа з місця не зрушилася. Та це про справу. Повернемося ж у зал, де працювало бюро.

Розмова була серйозною. Денного, мене теж дивував такий стан справ у даному райкомі. Байдужість А. Шарова аж лякала, особливо, коли мова заходила про комсомольців, про зустрічі працівників райкому з ними. Не знаю, як хто, але я б дав назву доповідній аналогічній з літнім матеріалом.

Після запитань, зауважень, навіть більше — порад Сергія Снопкова висловив думку, з якою погодився всі. Йї суть: хочеш працювати, можеш працювати — працюй, дерзай, а не маєш бажання — вирішуй сам...

Останнім плановим було питання про нагородження Почесною грамотою обкому комсомолу за підсумками роботи в комсомольських організаціях області агіт-поїзда ЦК ЛКСМУ «Комсомолец України» його найбільш активних учасників. Також розглядалися ряд інших поточних питань. Це такі, як про проведення чергового IV пленуму обкому комсомолу, про нагородження від імені ЦК ВЛКСМ знаком ЦК ВЛКСМ «Майстер — золоті руки» військовослужбовців однієї з частин та інші.

Ю. ДЖЕРЕЛЬНИЙ.

Кілька тисяч примірників нашої газети надходять щосуботи не передплатникам, а на продаж «бродяг» — у кіоски «Союздруку». Як правило, всі вони розходяться доволі швидко. І ось напередодні Дня преси ми раптом виявили, що досі мало цікавилися, що ж спонукає пересічного читача простояти суботнього ранку в черзі, аби купити, серед іншої свіжої преси, й «Молодий комунар» (до речі, передплатникові кожен номер коштує на 2 копійки дешевше). Тому й вирішили взяти кілька міні-інтерв'ю біля кіоска. І звернулися до своїх читачів із одним запитанням: «Чому ви читаете «Молодий комунар»?». Ось які відповіді довелось почути.

Л. БАГАЦЬКИЙ, інженер-конструктор:
— Газета менше «зашорена», порівняно з іншими

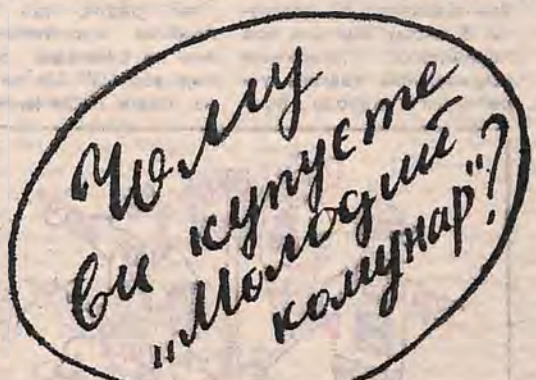
виданнями області, менше сакається серйозних проблем. Ціную рубрику «Історична пам'ять», «Екологія». Матеріали, які там вміщуються, добре опрацьовані, хорошого і професійного рівня. Казенний ура-патріотизм — нечастий гість у «Молодому комунарі», хоч останнім часом його частка на сторінках газети зростає. Якщо показник того «патріотизму» збільшиться, то молодіжка багато втратить — і авторитету, і передплатників...

СИМОНОВА Наталя Дмитрівна, обласний інститут удосконалення вчителів:
— Газету не передплачую. Іноді купую в кіоску. Одержуюмо дома «Кіровоградську правду», то навіть дві місцеві газети! Але молодіжку читаю. Якщо щось цікаве, то й не роботи обговорюємо. Запам'ятався номер напередодні першого квітня. Люблю

матеріали на моральні теми. Іноді ту чи іншу статтю рекомендую прочитати синові своєму. Йому 16 років.

ЗАЛЮБОВСЬКА Клавдія Яківна, пенсіонерка:
— Я останні 5 років передплачувала газету. Цього року її одержує дочка, то ми міняємось пресою.

Мені подобається, що ви захищаєте правду. Дехто каже, що «Молодий комунар» займається критиканством. Я не згодна. Критика сьогодні потрібна. Повинні бути різні партії, різні газети, полярні погляди. Це вчить думати, знаходити справді раціональне зерно.

«МК»: КРІЗЬ ПРИЗМУ ЧАСУ

В останні роки, як ніколи, люди жадібно вчитуються у кожен друкований рядок, дослухаються до голосу радіо, телебачення. Цьому є чимало причин. Одна з них, на мій погляд, в природному намаганні пізнати себе, своє життя, суспільство, в якому живемо. Народ вперше за багато десятиліть побачив і відчув свою сутність, почав усвідомлювати себе як народ.

Час динтєс рядок. Без перебільшення можна сказати, що засоби масової інформації стають могутнім фактором творення нашого життя. Написав ці рядки і замислився: «А яке місце в цьому нашій обласній молодіжній газеті «Молодий комунар»? Чи все ми робимо для того, щоб молодь Кіровоградщини пізнала себе, стала кращою, трудоголивішою, культурнішою, духовно росла? Ми «дзеркало» чи «прозоре скло»? Усіх нас турбує, щоб газета була змістовною, цікавою, розумною, а журналісти — більш самостійними, компетентними, зі своїм стилем. Як досягти цього ідеалу, та й чи під силу він нам? На мій погляд, газета може стати тим духовним центром, який об'єднує все розумне, прогресивне, культурне тоді, коли журналіст стане інтелектуалом у високому його розумінні. Йому слід бути відповідальним не лише за свою професійну справу — випуск газети, а й за її особливі стосунки між людьми, які повинні складатися, за саму атмосферу того місця, де він живе і працює.

Ми навчилися описувати події та факти — для цього є сила усталених штампів. Та сьогодні це вже замало. Чим глибше йде процес перебудови, тим більше він вимагає від журналістів глибини, уміння не прокритичати про проблеми, а показати їх у всьому обсязі. Перебудова нашого життя притаманне не тільки зривання масок і розвінчування дутих величин, але й бережливе ставлення до людини. Ось тут журналіст повинен вже бути насамперед дослідником, аналітиком, соціальним і політичним явищ, ось у цьому якраз і проявляється його інтелігентність. Певний, що для журналіста основою заповіддю в наш час має бути гасло — «Не нашкодь». Саме так, адже словом можна не тільки вилікувати, а й ранили душу людини.

Але газета це не тільки журналісти, це ще й її читачі. Сьогодні у «Молодого комунара» принаймає 36 тисяч (такий тираж газети) вірних прихильників. Читач — суддя газети.

Горно зізнаватись, але іноді доводиться чути, що наш «Молодий комунар» більшість передплачує тому, що це порівняно дешева (за вартістю) газета, та й програми телебачення друкує регулярно. Звіклили до сенсаційності матеріалів, які друкують, наприклад, «Комсомольська правда», «Молодь України» та інші видання, читач вимагає цього і від нашої газети. Він стурбований, що «Молодий комунар» ще не з усіх проблем нашого буття має свою чітку визначену позицію, що газеті не завжди вдається довести до кінця вирішення піднятих на її сторінках питань.

Дійсно, не завжди ми встигаємо за життям, окремим матеріалам бракує актуальності. Ще не завжди ми уміємо писати правду, дотримуватись фактів навіть тоді, коли вони нам неприємні; бути чесними при зборі та розповсюдженні новин; не всі володіємо культурою полеміки. Вихід в тому, щоб постійно вивчати запити наших читачів і робити газету якраз для них. Слід шукати нові форми відображення процесів суспільного життя, перестати тільки проголошувати плюралізм, а й застосовувати його на практиці, не плутаючи при цьому об'єктивність з об'єктивізмом, а газету з прохідним двором. Тут необхідно виявити свою ініціативу, творчість, переживання за майбутнє країни, свою зацікавленість у необхідності конкретних змін.

В. ІВАЩУК.

Святкова листівка

Коли в редакційній поштової скриньці ми знаходимо об'ємні листи зі зворотними адресами «Голованівськ, С. Піддубний», «Знам'янка, О. Устиновський», «Новоусятин, Ю. Дунашевський», «Новомиргород, В. Шульга» — то вже знаємо, що згодом читач побачить на сторінках «МК» цікаві статті з цими підписами. Відкрилася в обласному центрі нова художня виставка — тут як тут Г. Харитонов з інформациєю. Відома рок-група випустила новий диск чи виступила із вражаючою програмою — про це напишуть аж із Москви Д. Ткаченко і А. Кравченко. Що було років зо двісті (і менше) тому, повідомлять кіровоградці Р. Любарський, С. Бонфельд, С. Шевченко. Багато років на різні теми пишуть до газети В. Левченко, Р. Дайдакулов (Кіровоград), М. Стоян (Новомиргородський район), В. Чебишев (Олександрія). Ламають ерудині голови над кросвордами М. Сьоміної та І. Чорноівана з обласного центру, всі смію-

ться над гумором їхнього земляка А. Висоцького і О. Гуцала з Маної Виски.

Щира подяка і найкращі побажання з нагоди Дня преси нашим вірним помічникам!

Вітаємо також постійних авторів газети Н. Гарас, Л. Савицького (Новоусятинський район), В. Вісаську (Добровеличківка), А. Рибак, К. Горчар (Новгородка), Г. Шалапко (Вільшанка), Н. Мельник (Гайворон), Л. Повалий, В. Островерхову, О. Рябошапку, М. Петрова (Знам'янський район), В. Тільнова, Г. Красного (Мала Виска), М. Чуба (Голованівський район), М. Суржика, О. Жовну, В. Піснюкова (Новомиргород), В. Дерусова (Олександрія), В. Милостюка, О. Коваленка (Онуфріївка), Л. Дмитришина (Ульяновський район), М. Яценка (Бобринець), В. Громова, А. Гандрабурова (Кіровоградський район), кіровоградці Л. Багацького, М. Тупіченка, В. Бондаря, А. Стояна, В. Гончаренка, Т. Подашевську, Д. Танського, С. Ко-

лесникова, В. Постолатія, О. Перлюка, О. Косенка, А. Коріня, А. Березовського, О. Івановича, О. Полтавця, С. Гусарченка, К. Залюбовську, В. Каюнова, А. Мартиненка, Н. Добрина.

Поздоровляємо з журналістським святом кіровоградців Г. Щербину, В. Руденку, В. Кобзаря, А. Сарнєвського, В. Якуніна, В. Панченка, В. Сороніна, чий виступ у газеті давнього не видно, та ми сподіваємось, що так буде не завжди.

Шлемо вітання зі святом й чекаємо матеріалів від П. Кизименна, І. Каранта, З. Куценко, М. Хомандюка, В. Афанасієна, Т. Кононенко, О. Гавриленка, Г. Когана, О. Кривульченка, О. Гаврилова, А. Луньова, Ю. Ілюченка.

Наші поздоровлення і колегам з районних, обласних, багатотисячних газет, працівникам друкарень.

Працівники «Молодого комунара».

Скільки обіцяного чекати...

нашим читачам? Приблизно таке питання щодо впровадження офсетного друку я задав директору видавництва «Кіровоградська правда» Кирилу Васильовичу Павлуно. Та розчарування не було, бо ми з вами, шановні друзі нашої газети, одержали досить бадьору й конкретну відповідь:

За графіком випуск газети офсетним способом заплановано розпочати у третьому кварталі цього року. До 10 травня ми маємо одержати офсетну машину. Протягом трьох місяців будуть проходити її випробування. Отже, у вересні вже маємо намір друкувати офсетом.

Хоча всяке може бути, не слід думати, що коли директор сказав, то саме так і не інакше все відбувається з його волі.

Але люди з видавництва вже одержують на заводі машину. Приміщення для монтажу устаткування готове. Затримка лише за самим устаткуванням.

Отже, асупереч загальновідомому прислів'ю, за останніми відомостями, обіцяного чекати нам лишилося тільки 3 місяці, аж ніяк не три роки.

І. ЛЕОНІДОВ.

БЛІЦ-АНКЕТА-90

Давні прихильники «Молодого комунара» пам'ятають ті не такі вже й старі часи, коли в газеті друкувався так званий «Відривний талон», за яким визначалася краща (на думку наших читачів) публікація кожного місяця. Із цілого ряду причин (серед яких — і невисока активність читачів) цінне починання не знайшло, вивільнюючись «канцеляризм», належного розвитку. І ось ніні, покладаючи надії на День преси, а також процеси активізації населення, які, на думку преси, «мають місце», ми вирішили спробувати... Так, так — відродити колишній «Відривний талон» під назвою «Бліц-анкета». І для початку виносимо на суд активних читачів усі публікації, які нинішнього року визнавалися на редакційних летучках кращими. Вам, шановні читачі, належить підкреслити ті з них, які є, на вашу думку, «кращими серед кращих» (бажано, щоб таких ви визначали не

більше трьох). Потім анкету слід вирізати і надіслати до редакції за такою адресою: 316050, м. Кіровоград, вул. Луначарського, 36, редакція «Молодого комунара», «Бліц-анкета».

Під великим секретом повідомляємо також, що в разі успіху сьогоднішньої анкети ми забезпечимо надалі її регулярний вихід.

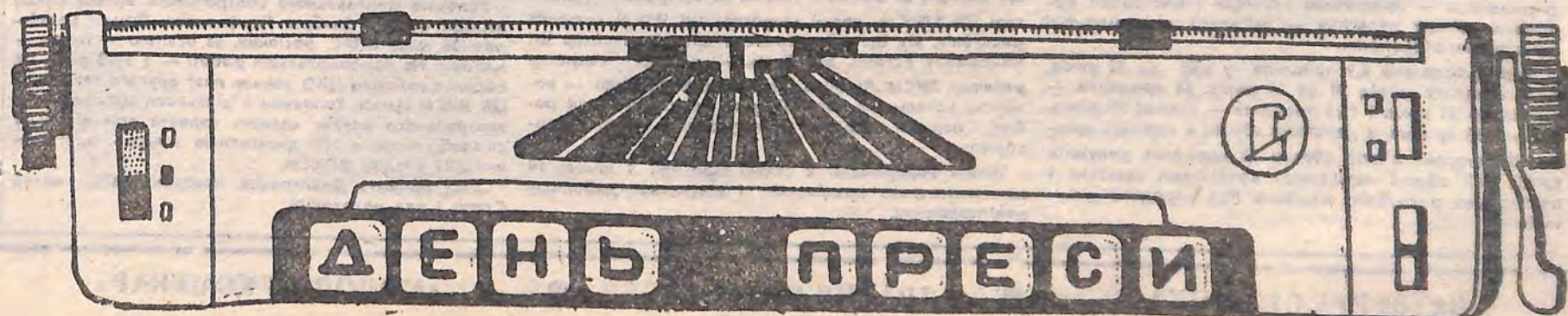
КОРЕСПОНДЕНЦІ, СТАТТІ, ІНТЕРВ'Ю, РЕПОРТАЖІ І Т. П. (ВИЗНАЧІТЬ КРАЩІ)

1. «3 плечей снігової баби», номер за 24 лютого;
2. «Писати романи сьогодні, мабуть, аморально», 3 березня;
3. «Омега» гончарного круга?, 3 березня;
4. «Хрест на все життя», 10 березня;
5. «Не треба ждати з моря погоди...», 10 березня;
6. «Це — мені, це — кумі». А нам?, 17 березня;

7. «Афганський парк», 24 березня;
8. «Євреї в Єлисаветграді», 31 березня;
9. «Дамба, дамба... дамба?», 7 квітня;
10. «В ряду прекрасних алегорій...», 14 квітня;
11. ...

ІЛЮСТРАЦІЇ:

1. Фоторепортаж із Польщі, 20 січня;
2. Фото на 12 стор., 17 лютого;
3. Малюнок до матеріалу «Виборець чи обиватель?», 24 лютого;
4. Фото на 2 стор., 24 лютого;
5. Малюнок до матеріалу «Омега» гончарного круга?, 3 березня;
6. Малюнок на 1 стор., 17 березня;
7. Фоторепортаж на 1 стор., 27 березня;
8. Малюнок до матеріалу «Можливо, останній шанс?», 7 квітня;
9. Ілюстрація на 1 стор., 14 квітня;
10. ...

ШЕКСПІР НАПЕВНЕ ПОМИЛЯВСЯ

XXI З'ІЗД
ВЛКСМ

(Закінчення. Початок
у минулому номері).

— Ваше ставлення до
Гдлина та Іванова!

— Важаю, що в їхній діяльності є таке, що треба було б підтримати. Це закономірно. В боротьбі, зв'язаній з корупцією, злочинністю, хабарництвом. Але разом з тим їх діяльність, з моєї точки зору, спрямована на досягнення якоїсь кар'єристської мети. Недарма їхнім лозунгом було: «В'їхати в Кремль». Але я вважаю, що стосується Лигачова, вони не ту кандидатуру вибрали. Окрім всього іншого, я ще й сибіряк, дорогі мої товариші. А той, хто бував в Сибіру, знає, що там взагалі неможливе. Товариш, який приїхав до мене з Ленінграда, сказав: «Знаєте чим я переконую зараз ленінградців, що Ви добросовісна людина? Тим, що Вас Андропова на роботу взяв». Але нічого. Складна боротьба. Важка боротьба. Але це боротьба. Я вірю в наш народ, а те, що він розбереться, хто є хто.

В залі витав дух плюралізму. Але не всім виступаючим вистачало політичної і самої звичайної культури дискусії. В тому числі й тим делегатам, хто це «помічав». «Что за бардак, я вас спрашиваю!» — саме так оцінила ситуацію одна делегатка. Погодьтеся, досить грубо з порівнянням з такими перлами плакатного розпису, як «Президиум, засідай до посинення!», «Регламент! Кончил, не кончил — слазь!». Молодь є молодь. І молодечий дух прагне вирватися з якихось штучних шор, перекороти стереотипи. Навіть у тому, що не всі делегати були одягнуті по формі, вловлюється якась розкутість, розпрямленість справглої за вільним висловлюванням думки. Більшом для душі і приємною несподіванкою стало знайомство з Львівською делегацією в перерві між засіданнями. Уваляте, далеко від дому, на чужині раптом на пован голос чуєш, як звучить рідна пісня. Львівська делегація примітна не тільки тим, що висадили її на балкони. Хлопці вцепили на стіні синьо-жовтий прапор, таких же кольорів крутяться на

нитці м'яч. Дехто з співаків у красних вишитих сорочках. Он уже під гітару співають жартівливі пісні, які на ходу перекладають на російську, польську та інші мови.

А потім утворилася ціла черга: сто значків з національною символікою розійшлися амить. Одного дня львів'яни дали справжній концерт.

Стали колом у вестибюлі і співали багато народних пісень, а також «Резе та стогне...». Останньою напевне найкраще можна було висловити стан делегації комсомолу України. Вже в перший день довелося збирати підписи, щоб опублікувати для делегатів з'їзду нашу Декларацію намірів і поставити на обговорення. Коли розглядалися процедурні питання, то її не врахували. Потім Декларацію таки надрукували, але події розвивалися досить драматично. Коли делегати України ознайомилися з Деклараціями намірів інших делегацій, то вже остаточно впевнилися в тому, що повинні об'єднати на федеративній основі досить широкий загаль соціалістичний сил. У своєму виступі Анатолій Матаїсню наголошував, що з монополіною ідеологією нам не вижити. Висловлені пропозиції зал зустріли оплесками, потім їх не раз читували. Здавалося й на секціях з більшістю дійшли згоди. Проте редакційна комісія не взяла це до уваги і на голосування поставили питання про єдність, повернення до унітарного комсомолу, а не про федерацію. Вихід було знайдено правильний. Збори представників делегацій доручили написати звернення першому секретарю Львівського обкому ЛКСМУ Олександрову Шлапаку та Сергію Тигипу. Звернення одностайно підтримали латиші і вірмени. Початку засідання вирішили зайняти всі вільні мікрофони. Зрештою з'їзд нас підтримав, проголосувавши за комсомол, як федерацію спілок молоді. Ось такі були делегатські ігри. Перемогу українська делегація здобула тому, що була однією найдружніших і згуртованих, мала лідерів, чітку

стратегію і тактику. Ще один важливий документ на рахунок української комсомольської організації — звернення делегатів XXI з'їзду ВЛКСМ «Про трагічну долю національної символіки», яке підписали 62 делегати. В ньому йдеться про повернення історичних національних святинь українського народу (гра-

говорували до піаночі. В понеділок на ранковому засіданні з'їзду прийнято «Звернення XXI з'їзду ВЛКСМ до ЦК КПРС і комуністів країни». В окрему резолюцію виділено особливу думку. «Я радий, що з'їзд прийняв лист-звернення, яке не співпадає з точкою зору ЦК. Це знаменна подія. Після цього ще

ло потрапити навіть у якийсь скромніший респекторан. Перебиватися зранку доводилося бутербродами. В обід — прес-конференціями, а на полудень — брифінгами. Робота з'їзду час від часу заходила в глухий кут. Інформація з місць свідчила про те, що комсомольці першорядних організацій висловлюють нерозуміння і подив від того, що діється на з'їзді. Трибуну його на кілька хвилин було надано не делегату і навіть не комсомольцю, керівнику групи «Ласкавий май» Андрію Разіну. Він її використав для з'ясування своїх стосунків з «Комсомолкою». На трибуну з'їзду, як повідомив сам Разін, його, як колишнього піонера, провів голова ЦР ВПО ім. В. І. Леніна Ігор Нікітін. Потім з'їзд півгодини обговорював виступ Разіна. До речі, Нікітін неодноразово порушував регламент форуму. Коли Максим Сотников попросив кілька хвилин для зачитання звернення до Верховної Ради СРСР з приводу справи Гдлина та Іванова, Нікітін поставив це питання на голосування. Хоча цього не треба було робити, а голосувати аж тричі.

З інтерв'ю В. Мироненка (колишнього першого секретаря ЦК ВЛКСМ).

— Який підсумок з'їзду для Вас був би ідеальним?

— Ідеальним результатом я б вважав прийняття Декларації, яка в самому стислому вигляді характеризувала б організацію, всі основні напрямки її розвитку. А також прийняття Програмних цілей і Статуту. І головне — визначитися в питанні майбутнього нашої організації.

— В своїй доповіді Ви назвали рух «Сургутська альтернатива» ліквідаторським...

— Після першого виступу з цього приводу я хотів просити слово на вечірньому засіданні. І відповідь моя була б дуже коротка: не хотів би, щоб із мого тексту виходило слово. Мною було сказано: частина руху «Сургутська альтернатива». Я не мав на увазі весь рух. А те, що частина його стала на відвертій позиції, які я не схвалюю і не засуджую, про те, що молодіжний рух може

утворитися в країні тільки шляхом руйнування нині існуючої організації, то як же це не назвати ліквідаторством.

— Ви за Союз чи за Союз-Федерацію?

— Скоріше за федерацію. Тому, що теперішня така країна, як наша, 1/6 частина суші, це навіть не країна, а величезний регіон салту. В історії не було випадку, щоб у повному значенні цього слова існував такий Союз, саме як організація. Вважаю, з точки зору структури будемо розвиватися з напівпрямку федерації. Зараз такий період, коли є елементи і унітарного Союзу і елементи федеративного устрою. Вони створюють разом ті протиріччя, які дратують багатьох делегатів. А їм хочеться визначеності, але все з'являється в свій час.

— Скажіть, прийняття 55-процентного обкладання податком молодіжних центрів може викликати відплив комсомольців з організації?

— Я б це питання поставив інакше. Справа в тому, якщо такий закон буде прийнято, то наші законодавці здійснять величезну помилку. І навіть не з точки зору молодіжних проблем, а з точки зору можливості розвитку малої економіки, яка безболісно почала розвиватися. Я буду робити все, щоб цей закон не пройшов.

— Ви нагадали про те, що частина руху «Сургутська альтернатива» була оголошена ліквідаторською. Ви не могли б висловитися конкретніше?

— Наприклад, та, яка на з'їзді Російської Федерації заявила про створення іншої організації — РДСА. А потім був ряд виступів в газетах.

Передбачення В. Мироненка майже повністю справдилися. Прийнято важливі рішення. Можливо хтось чекав більшого від з'їзду. А він, на мою думку, показав, на якому рівні зараз комсомол. І хоч було багато галасу даремно (як за Шекспіром), серед нього чулися й розумні і тверді голоси. Бував, поміч-ляються й генії.

В. ТАРАСЕНКО.

Москва — Кіровоград.

мот, прапорів і корогоз) із запасників музею Москви і Ленінграда, інших мист Союзу та з-за кордону.

Непослідовною і запеклою була боротьба за текст Звернення з'їзду комсомолу на лист ЦК КПРС до комуністів країни «За консолідацію на принциповій основі». Мова про цей лист зайшла з першого дня роботи форуму. Але спочатку його зігнорували і повернули лише на четвертий день. Саме тоді, за словами самих делегатів, вони відчули тиск Політбюро і ЦК КПРС. Рішення було прийняте, коли встав головний редактор «Правды» І. Т. Фролов і каже: все, що ви тут прийняли, що нічого не означає. Далі пішли аргументи проти і в президії засумнівалися. Почалося задкування і так об-

більше хочеться вірити, що все-таки вона крутилася, — сказав на зустрічі з делегатами ректор Московського історико-архівного інституту, народний депутат СРСР Юрій Афанасьєв.

Останні дні з'їзду були набагато продуктивніші, бо перші витрачено більшістю делегатів на позування перед камерами на фоні мікрофону. Як вірно підмітив наш кіровоградський делегат Сергій Поляков, час затягли, а потім галопом по Європі приймали важливі рішення. Та ще й делегати, м'яко кажучи, підводили. 400—500 з них майже щодня були відсутні на пленарних засіданнях. Справжні причини залишаються назавжди таємницею ГУМів, ЦУМів, ресторану «Пекін». Шкода, але нашою брату журналісту за цей час так і не випа-

3 компетентних джерел

Всього на з'їзд було обрано 2019 делегатів. Визначено повноваження — 2018. В числі делегатів — представники 55 націй і народностей. 1581 делегат, або 78,3 процента, член або кандидат в члени КПРС. Мандатна комісія з співчуттям констатує, що на з'їзд обрано тільки 287 представниць прекрасної половини. Лише 10,3 процента — робітники промисловості, будівництва, транспорту і зв'язку, 8,3 процента — трудівники сільського і лісового господарства. Всього 6 делегатів — працівники культури і мистецтва! Половина складу делегатів — звільнені комсомольські працівники-апаратники.

Серед делегатів 6,9 процента у віці до 20 років, 18,8 процента — від 21 до 25 років, 58 процентів — від 26 до 30 років і 16,3 процента — старші 30 років. Більше 36 процентів делегатів обрані в партійні органи. Делегатами з'їзду обрано 12 народних депутатів СРСР, 487 обрані народними депутатами союзних і автономних республік, місцевих Рад народних депутатів.

Із компетентних джерел також точно відомо, що акредитовано — 550 працівників засобів масової інформації, із них близько двохсот технічних працівників і приблизно 350 журналістів і представників різних інформаційних агентств, 15 іноземних кореспондентів із Бахрейну, Болгарії, Великобританії, Іраку, Італії, Куби, Марокко, НДР, США і Угорщини.

ПРО РОБОЧІ ОРГАНИ З'ІЗДУ: В складі Президії 20 чоловік, в т. ч. В. Мироненко — перший секретар ЦК ВЛКСМ, В. Зюкін, І. Нікітін, С. Смирнов — секретарі ЦК ВЛКСМ, перші секретарі ЦК ЛКСМ союзних республік, від Естонії в Президії другий секретар ЦК комсомолу Естонії, від Литви — перший секретар райкому ЛКСМ Литви м. Клайпеди. В Президії — помічник начальника ГолоВПУ по комсомольській роботі і перший секретар Оренбурзького обкому комсомолу.

Цікава інформація: в складі Президії 3 жінки, 19 комсомольських працівників, 1 військовослужбовець, політпрацівник.

Першим секретарем ЦК ВЛКСМ на альтернативній основі із шести кандидатів (одинадцять знали свої кандидатури) більшістю голосів обрано Володимира Зюкіна. Йому 36 років, член КПРС, росіянин, за освітою — інженер-механік. З 1978 року — на комсомольській роботі. З 1989 року займав посаду секретаря ЦК ВЛКСМ. Головним завданням В. Зюкін вважає: зробити комсомол організацією, дійсно потрібною реальній молодій людині.

Головою Центрального контрольного органу (ЦКО) ВЛКСМ обрано Валерія Парфьонову. Йому незабаром 36, член КПРС, росіянин, за освітою — інженер-механік. На комсомольській роботі — з 1978 року. До обрання головою ЦКО займав пост другого секретаря ЦК ЛКСМ Латвії. Головним в діяльності Центрального контрольного органу вважає: сприяти при діловому співробітництві з ЦК досягненню завдань, поставлених XXI з'їздом ВЛКСМ.

З'їзд прийняв Декларацію, програмні цілі, новий Статут і ряд резолюцій.

оловним підсумком цієї тривалої й неоднозначної розмови став висновок: «Горинич» екологічних проблем Кіровоградщини має принаймні три «головні». Перша — це загроза від високої запиленості й загазованості атмосфери в містах; друга — шкідливий вплив радіації; третя — небезпека, яка загрожує локальною екологічною катастрофою: Криворізький гірничозбагачувальний комбінат окислених руд (точніше — сховище його відходів). Очевидно, що цією тріадою не обмежуються всі шкідливі для природного середовища фактори. Та все ж не випадково на засіданні «круглого столу» в обласній науковій бібліотеці імені Крупської, організованому громадською радою по екології при обласному державному комітеті по охороні природи (держкомприроди), увагу було зосереджено саме на цих проблемах.

Треба сказати, що на зібранні були присутні представники практично всіх організацій, і державних, і громадських, які мають якийсь стосунок до названих проблем, зокрема: обласного й міського держкомприроди, виробничих об'єднань «Олександрівський п. я», «Червона зірка», «Радій», центру по гідрометеорології, держветінспекції, Українського товариства охорони природи, природничого відділу обласного краєзнавчого музею, обласного гірничого інституту сільськогосподарського машинобудування, оліе-екстракційного комбінату, ливарного заводу (Кіровоград) тощо.

Почали розмову із «втішної» констатації: наша область за станом атмосферного повітря не належить до найбільш забруднених. Однак найвищий у республіці рівень онкологічних захворювань (360 на 100 тисяч населення щороку) породжений, поряд з іншими, і атмосферним фактором. Особливо критичний стан склався в м. Олександрії, на яку припадає на рік із 147432 тонн пилових викидів 117506 тонн 97,8 про-

цента цих викидів в шахтарському місті «забезпечують» підприємства виробничого об'єднання «Олександрівський п. я», зокрема — Дмитрівська й Байдаківська брикетні фабрики, теплоелектроцентр в місті. Серед газів, які викидаються в атмосферу, практично не вловлюються сірчаний ан-

гидрид розташований теж майже в центрі міста оліе-екстракційний комбінат. Додайте до цього «внесок» автотранспорту (близько 200 небезпечних компонентів) — і стане зрозуміло, чому в спеку й холод на багатьох магістралях обласного центру не продишати. Як уточнили присутні на зустрі-

ви для тривоги є. Зараз у виробничому об'єднанні встановлюються нові пиловловлювачі. Є проблеми із трубами з нержавіючої сталі. Але загалом технічно це задання цілком посилює. Складніше із вловлюванням газоподібних викидів.

М. П. Храповичу довелося відповісти на ці-

одна: нібито різке підвищення рівня радіації в місті. Найчастіше подібні чутки не мають під собою підстав; загальновідомо, що природний радіаційний фон у Кіровограді доволі високий, інколи ж через необережність або бездумність ми самі створюємо для себе проблеми. Підтвердження тому — різке підвищення гамма-фону на Великій Балці в обласному центрі, куди без відома контролюючих органів було завезено велику кількість щебеню з Інгульського рудоуправління для будівництва доріг. Аналогічна ситуація — у Новоархангельському районі (села Кальніболот, Жеванівка, Надлак), де гранітом зі Смолінського рудоуправління було підсилено дороги з твердим покриттям; результат — три-чотирикратне підвищення інтенсивності гамма-випромінювання на проїжджій частині доріг.

Разом з тим, стверджував В. І. Чаплигін, вміст радіонуклідів у воді та ґрунті в Кіровограді й області не перевищує допустимих значень. Усе ж це не означає, що не потрібен постійний контроль за ними в різних точках міста; не виключено, що такий контроль може виявити окремі небезпечні місця, де слід негайно проводити дезактивацію.

На запитання про те, чи контролюються стічні води Інгульського рудоуправління, В. І. Чаплигін відповів, що це здійснює відомча служба. За даними, які має санепідемстанція, вміст небезпечних речовин не перевищує норм. Але якщо в процентах це небагато, то валова кількість викинутих у річку радіоактивних відходів складає тонни. На деякі запитання завіди-діом радіології відповіли ухильно (зокрема, щодо зв'язку між радіацією і кількістю онкоза-хворювань), визнавши при цьому, що цим питанням досі майже не займалися. Те ж саме можна сказати і про дослідження, пов'язані із шкідливим впливом на людей радону (практично немає дозиметрів). Ми продовжуємо облицювати деякі будинки в місті червоном гранітом, не враховуючи при цьому, що він є джерелом слабкого радіоактивного випромінювання. Виявилось на зустрічі й те, що наші науковці досі не розробили методики захисту помешкань від впливу радіації.

І нарешті — про тріаду складову загрози: «Горинич» — Криворізький ГЗКОР, будівний нині в Долинській. Цей супергігант, виявляється, на сьогодні нікому не потрібен: його проектна потужність — 26 мільйонів тонн на рік, а в Кривому Розі вже нині простояє аналогічних потужностей на 27 мільйонів тонн. У задачі питається: заради чого було сплюндровано 3100 гектарів родючих земель і закопано в землю мільярди карбованців? Адже реконструкція наявних потужностей, що простояють у Кривбасі, коштувала б у 5 разів дешевше...

а особливу тривогу, за словами заступника голови обласного комітету по охороні природи П. П. Харченка, викликає майбутнє сховище кислотних відходів КГЗКОР, яке нині споруджується. Як виявилось, будівництво веде без належного обґрунтування, навіть без обов'язкової за таких умов геологорозвідки. Розташувавши майбутнє «кислотне озеро» в балці, яка знаходиться просто над геологічним розломом у кристалічному щиті, Міністерство металургії СРСР (а саме воно є господарем будови) свідомо йде на створення ситуації, яка через 15—20 років неминує призведе до екологічної катастрофи, в результаті якої відбудеться кислотне забруднення величезних масивів підземних вод. Кілька районів Кіровоградської й Миколаївської областей в результаті можуть стати малопридатними для життя людей. Втім, біда, не виключена й раніше: велетенська гребля сховища відходів висотою 65 метрів, будована без геологічної розвідки, може зруйнуватися коли заважно...

Учасники зустрічі вирішили висловити свій протест із приводу подальшого будівництва КГЗКОР, направивши листа до Верховної Ради СРСР із пропозицією заборонити безперспективну будову.

С. ПЕТРЕНКО.
м. Кіровоград.

гідрид (породжує кислотні дощі) та окис азоту. Скорочення видобутку вугілля, яке пропонує дехто — не вихід із становища. До того ж заміна його мазутом, який централізовано надходить із Російської Федерації, нічого не дасть: вміст сірки у ньому становить нині 3,5—4 проценти; отже, при спалюванні буде утворюватися все той же сірчаний ангидрид.

В Кіровограді основним забруднювачем атмосфери залишається «Червона зірка». Крім флага індустриї, регулярно труїть кірово-

чі активісти-екологи, в окремих точках міста картину доповнюють і викиди ряду невеликих заводів, які мають ливарне виробництво, — заводів «Більшовик» і «Сегмент», приміром...

Представник виробничого об'єднання «Олександрівський п. я» М. П. Храпович зауважив, що сама технологія виробництва брикетів пов'язана з пиловиділенням. І хоча далеко не скрізь в Олександрії забрудненість у багато разів перевищує норму, бо заміри проводилися, очевидно, в «напружених» точках, але підста-

лий ряд гострих запитань, — зокрема, про те, куди дівається шлам і попіл з водоциклонів пиловловлювачів... Та коли дійшла черга виступати завідувачу радіологічним відділом обласної санепідемстанції В. І. Чаплигіну, стало зрозуміло, що, незважаючи на пізній час, розмова ще не сягала апогею. Володимир Іванович почав з того, що до нього ледь не щодня телефонують із приводу чутки, які нема-нема й збуджують тривогу серед кіровоградців. Причина тривоги завжди

Уранові КОПАЛЬНІ закриваються

Уран, радіація... Після чорнобильської трагедії ці слова викликають у людей передчуття тривоги і навіть страху. А в нашому місті ще й ширшилися найрізноманітніші чутки у зв'язку з видобутком уранових руд Інгульським рудоуправлінням. І ось приємна звістка — до 1994 року видобуток уранових руд Інгульським рудоуправлінням буде припинено. Стало це можливим завдяки здійсненню конверсії.

З роками склався дружний, працюючий колектив шахтарів, — каже директор Інгульського рудоуправління М. М. Новак. — Створена й непогана матеріальна база як на виробництві, так і для піднесення життєвого рівня людей. На балансі шахти — сто тисяч квадратних метрів житла, два дошкільних заклади, поліклініка на 360 відвідувань за зміну зі стаціонаром, їдальня, база відпочинку.

Словом, тут старалися, щоб люди за нелегку працю відчували й відповідну турботу. Та нині ситуація змінилася. Вже з початком нинішнього року обсяги основного виробництва скорочено на 30 процентів. Легко сказати скорочено. За цими процентами стоять люди, їхні долі. Багато хто, влаштувавшись на роботу, розраховував на житло, влаштування дітей у садочки та ін. І дуже добре, що керівництво шахти пішло тим шляхом, який дозволить найменше травмувати людські душі. Людей не знімають, зокрема, з черги на житло. Із закриттям основного виробництва паралельно відкриваються інші виробництва. Так, до 1995 року тут повинні освоїти випуск нових видів продукції з річним обсягом виробництва близько 30 мільйонів

карбованців, в тому числі товарів народного споживання на суму 10 мільйонів карбованців.

Вже розпочато будівництво цеху по виробництву електродвигунів для побутової техніки. На їх базі в кінці ХІІІ п'ятиріччя буде освоєно випуск пральних машин. Створено невеликі виробництва по випуску швейних виробів, шлакоблоків.

Налагоджувати нові виробництва непросто. Шахтне обладнання для випуску побутової продукції непридатне і буде продаватися іншим шахтам країни. Отож шукаються нові лінії, технології, устаткування. А на території шахти проводиться рекультивація земель, інші роботи. Цим кряям буде повернено первозданий вигляд.

В. ВАКУЛИЧ.

ЩАСТЯ СПАЛАХНУЛО — ІЗ ГАСЛО...

ТЕПЕР, по приїзді із недавнього відраджання, марно намагаюсь пригадати, які ж то дерева височіли обабіч неширокої асфальтівки, котра веде всякого подорожного до недалекої Оситняжки. Тоді особливої уваги не звернула, відзначивши тільки мимохідь, що сільська дорога ніби огорожена двома рядами струнких чи то тополь, чи осокорів, з яких ті, що справа, уже бують на повну силу, а їх сусіди навпроти тільки набираються соків і снаги. Їм ще рости.

Акуратна асфальтівка при в'їзді в село переходить у вимощену камінцями бруківку із глибокими вибоїнами, в які раз по раз провалюється наша машина. Змусивши чітко триматись за поручні, все ж звертаємо увагу на кілька нових цегляних будинків, біля яких уже з'явилися перші ознаки життя. Та сьогодні нам не сюди. Бо жінки, до яких їдемо, живуть не в таких хоромах. Їх житло — то невеликі сільські хатки, здавна названі мазанками, де немає сучасного шикку, де все попростому, але чисто, охайно, акуратно.

Сьогодні ми їдемо до жінок, котрих минула Вітчизняна зробила солдатськими вдовами — кого в далеких сорокових роках, а кого й після них, бо щедро роздані війною осколки й незаживаючі рани не залишали в спокої колишніх солдатів, відбираючи силу, здоров'я, а то й саме життя.

Залишені ними дружини жили впроголодь, хоч піднімались задовго до сходу сонця, а лягали вже із зірками, та все ж ростили дітей, як би важко не було. А було таки дуже важко.

Два місяці тому в Оситнязькому сільському клубі вшановували солдатських вдов. Зібрані з усіх кінців бабусі, пізнавали одна одну, не дивуючись тому, що чи не кожна з них спиралася на дебелий ціпок. Роки, горе, злигодні, а від цього — хвороби, зігнули спину, скрутили руки і ноги, завдаючи нестерпних мук. Коли ж слухали розповіді ведучої про власні й чужі поневіряння, плакали одна поперед одної. Згадували і недоспані вдовині ночі, і сирітське дитинство синів та дочок, які душу пронизували голодними очима, згадували, згадували...

То до однієї, то до іншої підходила на вечорі жінка з мікрофоном, просила сказати кілька слів, та тділись слова у гірких старечих сльозах — скільки років після війни, а біль втрати ще пекучий. Якби ж то дожив чоловік до сьогоднішнього дня, де сіють, а не стріляють, де і хліб, і до хліба.

Діти із місцевої школи дарували вдовам рушники з хлібом-сіллю, жінки із товариства Червоного Хреста вручили пакети із постільною білизною. Дякували, кланяючись бабусі, і їм, і богу, що дав дожити до такого часу. Все ж згадали про них, не забули, що й вони у час воєнного лихоліття й після нього ростили хліб, розорюючи, часто на собі, понівечені танками колгоспні поля.

Ми приїхали в Оситняжку не тому, щоб розповісти про той лютий вечір. Про нього писала новомиргородська райгазета, повідомляло обласне телебачення. Ми приїхали, щоб подивитись, як і чим живуть ці жінки, щодня, бо увага на святі — то одне, а реальні будні — то зовсім інше. Бо подарованого на святі хліба вистачить ненадовго, похід же до магазину для таких людей — ціла проблема. Магазины далеко, а ноги вже не дійдуть...

Про Єлизавету Іванівну Киенку в сценарії того вечора не було сказано жодного слова. Не хочу докоряти його організаторам, бо, може, й справді не про кожну розкажеш (вдів на вечорі було 26, а всього, за інформацією секретаря сільради Г. С. Юрченко, їх в Оситняжці — 34), однак хоча б згадати можна було б, тим більше, що сиділа жінка в залі. Майже кожній із бабусь присвячували черговий номер художньої самодіяльності сільської аматори, а от про Єлизавету Іванівну Панкратівну Білуху, Ганни Корніївни Мельниченко, Ольги Юріївни Красилук та інших оситнязьких безталанниць, про яких на тому вечорі йшлося. Одружились — народились діти, пішов чоловік на війну — залишились вони сиротами.

Невеликий дворик Єлизавети Іванівни, по сільському «баби Севи», вражає своєю чистотою. На грядці для квітів, що перед самим порогом, жодної бур'янини. У нешироких снігах — прилаштовані на стінах полицки для посуду, щось на зразок мисників. Сільські люди старшого віку пам'ятають, що це таке.

Баба Сева зустрічає мене насторожено — хто зна, що то за жінка ходить. Тим більше, що читала якраз «Сільські вісті», де йдеться про якусь провідисвітку, котра довгий час труїла старих людей, забираючи їх небагаті пожитки.

Побачивши невдовзі в моїй особі уважну слухачку — розказувала, розказувала...

— Була я на тому вечорі, була, наплакалась так, що два дні слаба лежала. Бо як же жаль ту дитину, що виросло воно без батька і не знало ні доброго слова, ні батьківської ласки. У мене одне, а в людей он і по дає-трос... Ох і набідувались же як...

По глибоких старечих зморшках збігають гіркі сльози, каплють на блаженку спідницю. Маленькі руки із скрученими навскі пальцями («лікарка каже, то хвороба

така — від тяжкої роботи, від холоду і голоду») то витирають сльози, то розгладжують на колінах невидимі складки.

— Про що я вам казала. А, про сина... Один він у мене, зараз робить зоотехніком у Запорізькій області. Приїжджає честенько. Заробляє відгули і приїжджає. Каже, поїхали, мамо, до мене. А куди я поїду? Тут же всі мої на кладовищі лежать. Ось учора брат чоловіків приїжджав, із жінкою, з внуками. Провідали мене, а паскою поздоровили. Обіцяли приїхати у неділю (поминок ж будуть) казали, на кладовище повезуть, бо сама не дійду. Там мама, брати й сестри поховані. З тридцять третього лежать... Всі бідні з голоду вмерли.

Єлизавета Іванівна витирає рукою непрохані сльози, що біжать і біжать по зморщених щоках.

— Ви, звиняйте, що плачу. То не я, доля моя плаче. І за себе, і за всіх родичів, що так і померли, не зазнавши ніякого добра... У тридцять другому році народилась у мамі найменша дівчинка. А в хаті ж одна

вода. Іде мама десь у поле мерзлі буряки збирати, воно ж бідне кавчить, аж заходиться. Я йому бурячка сирого нутру, в ганчірочку замотаю — аж давиться, сердешне... Ох, яке ж то горе тоді було. Мерли люди як мухи...

— Було б і мені таке, коли б не тітка рідна. Прийшла якась, каже, пішли, пастимеш мені корову, бо мого хлопця щось так покусало — геть запух. Пішла, а воно й мене покусало. Забрали обох нас до лікарні, зразу в Капітанівку, а тоді вже в Златопіль. Місяців чотири там були і нічого ж не знаю — як там дома. Коли, бачу, приїжджає тітка, забирає свого хлопця, а від мене все відвертається. Покинуть, значить, хоче. Я — в крик, у сльози. Вона й собі плаче, а тоді каже: «двох годували, то й третю якось витягнем». Аж тоді вже розказали, що померли з голоду і мама, і три сестри, й брат. А то ж скільки часу мовчали, ховалися.

— Це ж ось у неділю хочемо поїхати, покажуть, де ж вони там на кладовищі лежать. Хоч землю поцілюю, поклонюся рідним своїм, прощення попрошу, що, бач, жива, а вони, бідні, померли в страшних мук.

— Так і лишилась я сиротою. Всякого було... Коли війна почалась, треба було комусь худобу гнати. Виїхало, що мені... Вернулася назад, а тут хлопець сусідський — в школу разом ходили. Побралися в сорок другому, в сорок третьому хлопчик народився, місяців два йому було, як взяла чоловіка на фронт. Ну, а в сорок четвертому, літом, прийшла ота повістка, якої всі так боялися... Так і стала я вдовою...

— Як жили? Важко, дуже важко. Про це вам будь-хто розкаже. Робили по-чорному. А їли... Не дай бог, щоб наші внуки дожили до такого... Оце вже як наладилось у нас, зайду, бувало, в магазин, а там же хліба скільки — очі розбігаються. Так я вірите, знаю, що «він і буде, а весь би забрала. Так мені й досі той голод пам'ятний...

Баба Сева важко сперлася на стіл і потихеньку піднялася з табуретки, перетворившись відразу у маленьку згорблену бабусю.

— Горе старому — як вже сяду — то не астану... Біля хати шкутильгає потроху, а вже від хати — нікуди. І на вечір той, спасибі, машина і привезла, й відвезла. З усього села бабків позвозили. Де б ото і коли б ми так всі разом зішлись.

— А хто ж вам хліб, воду?.. Хто біля хати?..

— У мене сусіди кращі як родичі. Даю їм гроші — все чисто куплять. Ось Котляренко Олександр Пилипчик поперед мене живе — як брат рідний. Чи він, чи жінка (вона ще й кума мені) разів п'ять на день прибігають — може зробить що треба?

— Більше ніхто до вас не приходить? Може діти із школи?

— Нема нікого. Мабуть, думають, що це ж у мене син є, то я не сама. Але ж син далеко. Добре, що сусіди такі попались, дай їм боже здоров'я. Не кидають мене, всім допомагають. А скільки там мені треба.

Виходимо на вулицю. Біля бабусиного порога ось-ось зацвітуть тюльпани, піднімаються нарциси. Поряд з ними — кілька червонуватих кущів піонів. Єлизавета Іванівна сідає на лавочку, розпрямляє зігнуту спину.

— То зимові піони. Ото білі, а далі — розові, а з цього боку — червоні. Вони г-а-а-рно цвітуть, пишні такі.

По дворі ходить бабусине «хазяйство» — кілька курок і лінкуватий кіт — все ж жива душа в хаті. На вулиці — блаженна тиша. Її порушує тільки сусідський індик, котрий про щось незадоволено бурчить за хатою. Баба Сева гріє на весняному сонці натружені руки.

— Ви погляньте, днина яка. Гарно ж як кругом — тільки б жити.

Єлизаветі Іванівні — сімдесят. У 13 років вона залишилась сиротою, в 24 осиротіла вдруге — стала вдовою. Кількамісячним осиротів її син. Прошли роки — було на вдовиному віку всього, а от щастя своє недовге пам'ятає як сьогодні. Тоді, після чорного серпневого дня про нього думати було ніколи: треба було врятувати сина — від холоду, від голоду, від злої долі, котра уже торкнула його лихим крилом на самому початку життя.

Жінка вистояла. Як їй прийшлося — знає тільки вона сама. Вистояла, бо поряд були такі ж зранені війною односельчанки, котрим, як і їй, довелося бути напівосиротілим дітям і за батька, й за матір.

Я дивлюсь на цю стареньку бабусю і думаю: що мої сьогоднішні проблеми, коли є що їсти, є що одягти, поряд з її сирітським дитинством, знівченою молодістю, безталанним заміжжям. Поряд з її недоспаними вдовиними ночами, диким жаком за життя єдиної кровинки — і після переможних салютів, незважаючи на каторжну працю, довго ще жили майже впроголодь. І тоді помирили з голоду люди.

У тридцять третьому тільки їй з великої родини пощастило розминутися з безносою. У сорок шостому — сорок сьомому роках вона врятувала від неї сина. Але страх перед голодним мором залишився в серці невічно, тому й не може сьогодні спокійно дивитись на переповнені хлібні полиці.

Я дивлюсь на цю стареньку бабусю і згадую свою, рідну (мамину маму), котрої уже чотирнадцять років немає на цьому світі. Згадую як байдуже ми — малі, нерозумні — ставились до її розповідей, що за тієї страшною голодовою люди їли все, що можливо й неможливо було їсти. Що знаходились й такі, котрі позбавляли життя людей і торгували приготуванням з них варивом. Слухали, як казки — хіба ж то може таке бути? Хіба могли ми відчувати отой страшний подих голоду, коли на плиті — мамин борщ, на столі — печений бабусиними руками хліб?

У ті страшні тридцять моя бабуса Ганна втратила чотирьох своїх дітей — від голоду і хвороб. Народжений у тридцять восьмому останній дівчинці (моїй мамі) через п'ять років судилося залишитись сиротою — пропав безвісти її батько. Майже в цей же час поліг під Харковом ще один мій дід (по батькові), залишивши напризволяще жінку з трьома малолітніми дітьми. Отож про тяжку вдовину долю рідних мені людей начувана ще з дитинства. Але кожного разу, зустрінаючись з чимось горем, не можу спокійно дивитись на таких людей. Відчуваю себе винною...

...Чому я згадую про ті дерева, що зустрічають кожного при під'їзді до Оситняжки. Вишикувані в рівнянці рядочки, із злітаючими вгору вітами, вони схожі на струнких життерадісних дівчат, які, піднявши до сонця руки, радіють небу, радіють квітам, радіють всьому живому. Вони ніби ознаменують нове покоління цього гарного українського села. Хоча, молоді, правда, не особливо в ньому затримуються. Поряд — місто, поряд — квартири із комунальними зручностями, тому й старіє потроху колись весела й життерадісна Оситняжка.

Лишаються на місці тільки ті, кому нікуди звідси їти. Тут для них — рідна сторона, тут — рідні могили, тут — пам'ять про коротке щастя, що спалахнуло і згасло.

Але ж воно було.

Ольга ПИЛИПЕНКО.

с. Оситняжка
Новомиргородського району.

На знімку: ось вони, зранені війною, випробувані післявоєнним лихоліттям, оситнязькі вдови. На передньому плані — Єлизавета Іванівна КИЕНКО.

Фото С. ФЕНЕННА.

ВИЗВОЛИТЕЛІ

ОПОВІДАННЯ

Гуркотить і вибує Берлін. Постріли, вибухи, вогонь. А в танку, замаскованому в руїнах будинку поблизу парку Тіргартен, спокійно. Івченко чергує біля рації. Баташвілі сидить за важелями. Лише командир Лукін, припавши до перископа, як завжди, лається:

— Звірот! В самісінький барліг заповзли... Нічого, ї там дістанемо!

Івченко горів у танку двічі: під Москвою і вже тут, у Берліні. Позавчора вранці вибралися з палаючої машини, а до полудня отримали новеньку тридцятьчотвірку і, згавивши весь Першотравень у боях за центр Берліна, дісталися на вихідні позиції для атаки.

Перші години 2 травня 1945 року. Ніч. Радіозв'язок чудовий. Уперше командир з настирливістю бормашини не шпетить Баташвілі, вимагаючи економити кожну мотохвилину; тепер запасу ходу вистачить аж до Ла-Маншу: танк-бо новий, та ще й тридцятьчотвірка! Лукін бачує гітлерівців. Лукін — командир неабиякий. А ось без лайки не може:

— «Володарі світу»... Паразити!

Баташвілі, щоб не заснути (вже он скільки спочинку не знали), наспівує собі під ніс щось грузинське. Івченко згадує страшну пору під Москвою. В контратаці на гітлерівців, які захопили Сонцегорськ, танком струснуло від страшного удару, аж зметнулося вгору розпечене шмаття броні. Ледве очунавши від молотоподібного удару по голові, механік-водій Івченко все-таки включив прилади пожежогасіння і збив вогонь.

Крім Івченка, живим тоді лишився інтелігент. У танку так: біля важелів — Колгоспник (здебільшого колишній тракторист), командир — Робітник (нерідко довоєнний майстер цеху, а то й інженер), біля рації — інтелігент. На інтелігентів, якого Івченко витяг з танка, не було живого місця. Крізь пропалену вогнем одягу виднілося чорно-червоне, схоже на печену картоплю тіло.

А радіо в танку вціліло. Не вимкнуте, воно кричало: — Рус, здавайся! Москва капут! Рус, здавайся в полон і не забудь казанок та ложку! Це — кінець... Ес іст енде!

Інтелігент, який лежав прикритий до підборіддя шинеллю, розплющив очі і ледве чуто запитав: — Ти, Івченко, про що подумав, коли про війну дізнався?

Івченко здригнувся. Про що він тоді подумав? Про Галину. Він одразу побіг до неї. Напередодні, після шкільного прощального вечора, вона віддала бать-

кові й матері атестат зрілості і пішла на околицю села, де хвиля золотої пшениці. А Івченко — за нею. І там, у полі, вона, досі така недосяжна, раптом палко обійняла його за шию і поцілувала... Це був перший дівочий поцілунок в його житті...

Гітлерівці продовжували репетувати по радіо, та голос інтелігента — тихий і кволий — Івченко все ж почує:

— Я питаю не про те, що ти зробиш, а яка думка у тебе виникла першою. — І, мов сам собі відповідаючи, прошепотів:

— Я одразу про Берлін подумав. До нас тоді, в неділю, в райком люди збіглися: «Ви комуніст, ви і поясніть». Я сказав: «Коли фашисти полізли до нас, то ми будемо в Берліні. Там буде їхній кінець».

— Ти... ти очей не закривай! — закричав Івченко. — Я теж тоді про це подумав. Про Берлін!

Та інтелігент його вже не чув.

Після того бою Івченко поклав собі стати радистом, замість загиблого друга. Радіотехніку знав добре, та одна біда — погана російська вимова.

Читав уголос Пушкіна, звик не соромитися запитувати, як вимовляється те чи інше слово. Допомогло.

— От звірот! — скипав командир Лукін, не відриваючи погляду очка перископа.

Як тільки наші втягнулися у вуличні бої, на всіх радіохвилях «внакладку» стало чути фашистську пропагандистську радіостанцію, що підступно іменувала себе «катушою».

— А ось тепер — шал! — відповідає спокійно Івченко, дивуючись, чому мовчить «катуша».

— Хіба! — відірвався від перископа Лукін. — І справді мовчать, падлюки. А то гарчали десять днів безперестанку: «Здавайтесь!».

Десять днів! Ні вмілися, ні перевзутися. Білизна до тіла прилипла... Не відійти від важелів, від радіостанції. У Баташвілі як вийшло? Він не ворога пожалів — дитину. Фертика років десяти-одинадцяти. Міг би розчавити, як жабу... Дитина. Рожеве личко, пухлі губи... Через це й загався Баташвілі на мить!.. танк запалав. Ледве змогли вибратися.

— Панімаєш, панімаєш! — злякано бурмотів Баташвілі.

Лукін не лаявся. Адже й він міг натиснути на гашетку кулемета, та куди там — хлопчик же... Знав Лукін і Сталінград, і Курську Дугу, і Зелівські висоти, всякими бачив ворогів, але таке, щоб фауст у майже дитячих руках!

Не можна стуляти очей, не можна! Івченко чергує біля рації, Баташвілі сидить біля важелів. Командир Лукін припав до перископа. Та ось команда: «Вогонь!». Гармата б'є через кожні двадцять секунд. «Вогонь! Вогонь! Вогонь!» — чується в ухомофонах. Івченко повсякчас дублює команду. І раптом він ставить перемикач у положення «Радіо всім».

«Увага! Увага! Увага! — залопотіла «катуша». — Німецьке верховне командування просить радянське командування припинити всі види вогню о першій годині за берлінським, о третій годині за московським часом! Ми капітулюємо... Увага! Увага!».

Івченко, Лукін, Баташвілі слухають: «Ми капітулюємо...! Ми беззапастережно капітулюємо!».

О третій десятій Лукін наказує відкрити баштовий люк — і танк оповиває така тиша, про яку на війні й гадки не мали...

Вранці Баташвілі, вміло петляючи поміж нескінченних шеренг німецьких полонених, добивається до парку Тіргартен, до стрімкої колони з крилатою королевою Шарлоттою. Цей пам'ятник було встановлено «на честь» перемоги гітлерівців над Францією. Зарез на її вершині — червоний прапор.

Звідси, крізь посічені, обпалені віти лип, видно рейхстаг із прапором Перемоги на куполі, Бранденбурзькі ворота, на яких теж пломєне червоний стяг.

Іхати далі не можна: навколо море визволених з рабства людей. Уся Європа: росіяни, українці, білоруси, поляки, югослави, чехи, шведи, норвежці, голландці... Танк оточують французи. Махають шапками, капелюхами, хустками. Вони знають, що Паризький універсал, і хочуть, щоб туди прийшли гостями їхні визволителі. Кричать: «Франсе! Париз! Ла Манш!».

Стягнувши з танка Лукіна, вони підкидають його, щось кричать своє. А той, сердитий, не дуже серйозно й собі кричить:

— А що тут незрозуміло? Розбили звіра в його ж лігаї. От і все. Кінець!

І Баташвілі з корми підтримує: — Канєц, панімаєш? Вище за всіх виліз Івченко. Він стоїть на башті і звідти бачить тисячі й тисячі людей, статую Шарлотти, рейхстаг, Бранденбурзькі ворота... Згадуючи вигук гітлерівців під Москвою із закличками здаватися, він спокійно пояснює людям:

— Ви вільні. Це кінець. Так, так... Ідіть сміливо додому. Нікого не бійтеся, нікого на цьому світі!

Ілля ГЕЛЬМАН,
учасник штурму Берліна.

(Закінчення.)

Початок у № 17).

Рядовий Бондаренко Сергій Миколайович, 1963—1984.

Прапорщик Водолазко Сергій Петрович, 1960—1984.

Рядовий Княшко Сергій Євгенович, 1963—1984.

Рядовий Корлюк Юрій Петрович, 1964—1984.

Службовець Радянської Армії Костенко Наталя Іванівна, 1952—1983.

Сержант Кушнір Володимир Васильович, 1965—1984.

Рядовий Лазаревич Станіслав Васильович, 1965—1984.

Молодший сержант Петрич Сергій Миколайович, 1965—1984.

Гвардії рядовий Половченко Валерій Григорович, 1964—1984.

Рядовий Холодов Валерій Анатолійович, 1963—1984.

Гвардії молодший сержант Чабан Віктор Борисович, 1965—1984.

Рядовий Чемерис Микола Миколайович, 1964—1984.

Рядовий Шевченко Олександр Леонтійович, 1964—1984.

Молодший сержант Голуб Віктор Миколайович, 1964—1984.

Молодший сержант Бросло Микола Леонідович, 1964—1984.

Капітан Козальов Борис Олександрович, 1953—1984.

Молодший сержант Стрельцов Микола Володимирович, 1964—1984.

Рядовий Виняр Петро Йосипович, 1965—1984.

Молодший сержант Чабанюк Ігор Іванович, 1963—1984.

Сержант Ковтун Андрій Олександрович, 1964—1985.

Молодший сержант Зеленько Василь Миколайович, 1966—1985.

Молодший сержант Байда Микола Миколайович, 1964—1985.

Рядовий Ключ Віктор Васильович, 1964—1985.

Сержант Зелик Сергій Іванович, 1966—1985.

Сержант Гончар Олександр Олександрович, 1965—1985.

Молодший сержант Власюк Микола Васильович, 1964—1985.

Старший лейтенант Кононов Юрій Володимирович, 1961—1985.

Гвардії рядовий Кудрян Анатолій Іванович, 1965—1985.

Рядовий Бельдеман Олександр Григорович, 1964—1985.

Рядовий Недза Анатолій Григорович, 1966—1985.

Ефрейтор Стеблина Олег Іванович, 1966—1985.

Рядовий Даниленко Сергій Сергійович, 1966—1985.

Ефрейтор Заволока Юрій Володимирович, 1966—1985.

Старший лейтенант Певредедєв Олександр Михайлович, 1958—1985.

Рядовий Белов Олександр Анатолійович, 1965—1985.

Рядовий Солоп Сергій Іванович, 1966—1986.

Молодший сержант Черединок Валентин Анатолійович, 1966—1986.

Підполковник Піанзин Іван Федорович, 1940—1986.

Сержант Коваленко Василь Володимирович, 1966—1986.

Рядовий Олексюк Олександр Дмитрович, 1966—1986.

Рядовий Яницький Віктор Григорович, 1966—1986.

Рядовий Артюх Аркадій Миколайович, 1967—1986.

Рядовий Скічко Ігор Анатолійович, 1966—1986.

Рядовий Гладун Сергій Володимирович, 1965—1986.

Рядовий Мірошніченко Анатолій Олександрович, 1967—1986.

Рядовий Гордієнко Олександр Борисович, 1966—1986.

Молодший сержант Козирєв Ігор Анатолійович, 1967—1986.

Сержант Цимбал Віктор Юрійович, 1966—1987.

Рядовий Винник Іван Богданович, 1966—1987.

Лейтенант Ешин Сергій Миколайович, 1964—1987.

Молодший сержант Мельник Геннадій Костянтинович, 1968—1987.

Рядовий Хлібичук Станіслав Степанович, 1968—1987.

Лейтенант Козин Валерій Григорович, 1964—1987.

Рядовий Косьмин Олександр Віталійович, 1966—1987.

Рядовий Куліш Віктор Миколайович, 1967—1987.

Рядовий Смаглюков Юрій Петрович, 1968—1987.

Молодший сержант Краснокутський Юрій Вікторович, 1967—1987.

Гвардії рядовий Навми-вайченко Олег Анатолійович, 1967—1987.

Рядовий Найдич Володимир Онисимович, 1967—1987.

Рядовий Мемрук Сергій Володимирович, 1967—1987.

Рядовий Бірзул Володимир Вікторович, 1968—1987.

Рядовий Азза Микола Іванович, 1966—1987.

Рядовий Чамлай Микола Михайлович, 1966—1987.

Майор Матвієнко Сергій Костянтинович, 1951—1987.

Гвардії рядовий Рошик Анатолій Карпович, 1968—1987.

Гвардії рядовий Драндаш Микола Миколайович, 1968—1988.

Прапорщик Коваленко Леонід Іванович, 1955—1988.

Підполковник Вибрик Василь Родіонович, 1943—1983.

Рядовий Крейтор Володимир Анатолійович, 1962—1982.

КСЕРОКС ДЛЯ ІСТФАКУ

Вважаю, що найважче зараз у нашому вузі доводиться історичному факультетові. Суспільні науки в країні перебувають у кризовому стані. Найсуттєвішим кроком у напрямку виходу із застою, на мою думку, повинно стати надання інституту реальної самостійності. Але нові заходи намагаються впроваджувати старими методами, без урахування особливостей конкретного вузу. Щоб не бути голослівним, наведу приклад: істфак згідно з міністерським планом змушений значно скоротити навчальний процес із 36 годин на тиждень до 28 на перших трьох і до 24 годин на четвертих-п'ятих курсах. Керівництво факультету зобов'язане організувати індивідуальні заняття зі студентами, скоротивши академічні групи до 14—15 осіб. Рішення наче й прогресивне. Але чи можна його виконати в умовах нашого вузу? Ні. В зв'язку з тим, що не вистачає аудиторій, історичний факультет навчається в другу зміну і про проведення індивідуальних занять не може бути й мови. Виходить, 250—300 годин на рік для студентів втрачені безповоротно.

Не вистачає на історичному факультеті навчальних посібників та монографічної літератури і є лише незначна кількість видань українською мовою. Цю проблему також частково можна було б розв'язати власними силами, якби вуз придбав хоча б одну копіювальну машину. На жаль, такої змоги інститут не має. Багато нарікань серед студентів викликає той факт, що на істфаці, як і раніше, вивчають історію КПСР. Причина негативізму полягає в тому, що цей же предмет вивчається на старших курсах, але вже у рамках історії СРСР. Як наслідок — стільки даремно згаяного часу...

А побутові умови, в яких живуть студенти? Лише половина студентів-істориків забезпечена місцями в гуртожитку. Інші змушені мешкати на квартирах, виплачуючи інколи до 50 карбованців на місяць. І це тоді, коли стипендія не забезпечує навіть мінімального рівня проживання. Крім того, гуртожиток № 4 через недбалість будівельників знаходиться в аварійному стані. Прикро також і те, що скільки керівництво вузу не зверталося до представників різних інстанцій, винуватців так і не знайшли. От і живуть студенти в антисанітарних умовах, буває, що і без води та опалення, з несправною каналізацією... Та хіба ж наша область настільки бідна, що, витрачаючи кошти на будівництво нікому не потрібної площі і маєтків для «батьків міста», не має змоги забезпечити чормально життя людям, котрим буде довірено майбутнє країни?

Інститут, як і раніше, виступає в ролі бідного, безправного прохача у державі...

О. БОНДАР,
кореспондент газети «Радянський студент» Кіровоградського педінституту.

— **ВОЛЕКСАНДРІЙСЬКОМУ** педучилищі імені Сухомлинського близько півтори тисячі студентів. У гуртожитку живе 175, — сказала вихователь гуртожитку Л. А. Шило. — Планувалося ж, що мешкатиме 200 з лишком...

Це означає, що майже дев'ять десятків майбутніх учителів знімають кутки, бо вчаться тут здебільшого немісцеві. Позбавлені від турбот миритися з буркотливими («там не сядь, туди не стань, хлопців не води») квартирними хазяйками і віддавати за це кілька десятків карбованців щомісяця сироти, напівсироти і ті, в чийх батьків на утриманні ще не одне і не двоє дітей.

Як же їм живеться самим собі господарям (хоч відносно) в цьому п'ятиповерховому цегляному будинку в центрі міста?

Поїсти, помитися, поспати — найнагальніші побутові потреби людини. Металеві «солдатські» ліжка з панцирними сітками — по 5 на кімнатку. Що-

до інших потреб — гарячої води немає, душ не працює, буфета немає. Є холодильники і кілька пральних машин. Кухня — одна на поверх. Кімната санітарії — теж. Спеціального обладнання в ній немає, на цих чотирьох квадратних метрах і миються, і перуть, і вішають випране, і прасують. Туалети — по одному на поверх. (На поверсі чоловік вісімдесят). А коли каналізація заб'ється — будь ласка, надвір. У дворі ж туалетів немає даху, у стінах дірки і можна вмерти з переляку, серед білого дня наскочивши на, вибачте, онаніста.

Кімната самопідготовки існує лише рік. Це щось на зразок читального залу. Досить затишна, але крихітна. Тісненький і вестибюль, де працював телефоніст, тут же проводилися вечори й дискотеки. Це в минулому часі, бо зараз там (як і в усьому гуртожитку) ремонт. Проводить кооператив «Люкс», котрий, як мені сказали, «бере дорого, робить стерпно».

ДЕ П'Ю, ТАМ ГУЛЯЮ,
ТАМ СТЕЛЮСЯ, ТАМ ЛЯГАЮ...

Людмила Анатоліївна водила мене по гуртожитку і просила мешканців показати їхні кімнати. В одній із них двоє дівчат збиралися пообідати «шрапнельною» кашею.

— Як ви тут харчуєтеся, дівчата? — Удень — в училищі, — розповідає Валя Адаменко, — а ввечері й уранці — вдома. Самі готуємо. Картоплю, цибулю, яйця з дому привозимо. Коли я жила на квартирі, то з харчуванням було в два-три рази важче. А тут краще, бо якщо я, наприклад, не привезла чи не зготувала, то дівчата поділяться, і навики.

Привезена з дому пожива розсована в кімнатах по шафах і під ліжками. Тут і голови миють, тут і чаї гаяють, і білизну сушать...

У деяких кімнатах просторіше, ліжка дерев'яні. Тут живуть викладачі училища. Вони й ущільнили учениць на кілька десятків місць. У декого — сім'ї, вони займають суміжні кімнати, пробираючи між ними двері.

— Так було не завжди, — пригадує комендант Н. М. Сорока. — Колись приїздили спеціалісти і я ходила шукати їм приватні квартири. А тепер вказано в направленні, що адміністрація зобов'язана надати житлоплощу. От і надає...

Деякі педагоги під студентським дахом чекають кращих апартаментів більше 5-и років. А їхні вихованці мають наочну ілюстрацію того, що їх чекає після випуску. І це ж іще дуже добре, гуртожиток хоч і не з найкомфортабельніших, але й не з гірших!

У новообраної Олександрійської міської Ради різних житлових клопотів буде, звичайно, вище голови. І, може, у них не потоне турбота про гуртожиток педучилища. Хоча б на тому рівні, щоб трохи розпросторити його для учениць, але щоб і їхні наставники не тіснилися по чужих сирих флігелях. Хоча платитимуть вони за це свої гроші, а не батьківські...

Ну, а торгову точку з булочками та кефіром можна, здається, обладнати і без високих інстанцій.

Н. ГРИГОР'ЄВА.

М. Олександрія.

Р. С. У заголовку слова «п'ю» та «гуляю» вжито в цілком нейтральному смислі.

«Сухенька» газета?

(НЕСВЯТКОВІ ІНТЕРВ'Ю)

У Кіровоградському інституті сільськогосподарського машинобудування я познайомився з кореспондентом вузівської газети «Студентський вісник» Світланю Треніч. Запитав, які студентські проблеми висвітлює газета (вона існує недовго). Світлана запропонувала переглянути підшивку. Оформлення газети сподобалося. Але, гортаючи сторінки, мало, надто мало помітив цікавих кореспонденцій, розповідей про студентів, замальовок, не говорю вже про нариси та жваві репортажі.

— Світлано Василівно, скажіть, будь ласка, чи студенти читають газету «Студентський вісник»?

— Не буду кривити душу: мало хто її читає. Болісно стає, коли хтось із студентів візьме в руки неохоче, просто так, перегор-

не сторіночки і відкладе кудись. А ми ж працюємо з редактором над її випуском у надії, що її читатимуть не тільки працівники вузу, а й студенти.

— Як ви гадаєте, чому студенти не виявляють бажання читати це видання? Яка причина?

— Звичайно, їх ми теж розуміємо, але погодьтеся, що те, що вони бажали бачити в місцевій газеті, друкувати заборонено. Наприклад, про деякі зарубіжні ансамблі, фотознімки оголених, матеріали на сексуально-любовні теми...

А якої думки про газету самі студенти?

Сергій Светлов, студент другого курсу.

— Сергію, ви читаєте свою студентську газету?

— Ні, не читаю. Вона суха.

— А що б ви хотіли на її сторінках прочитати?

— Бажано, щоб у ній дру-

кувалася інформація з життя студентів, матеріали про спорт.

Ірина Котлярова, Олена Котляр, першокурсниці:

— Оскільки ми навчаємось тут перший рік, то мало читаємо «Студентський вісник», а взагалі вона сухенька...

Л. САВИЦЬКИЙ.

— **ЧОГО ВАШІЙ ГАЗЕТИ НЕ ВИСТАЧАЄ?** — з таким запитанням ми звернулися до редактора Тетяни Петер.

— Приміщення. Ми сидимо в парткомі. Пропонували приміщення, куди треба їхати тролейбусом. Немає свого фотографа, а інститутські переважені, немає своєї друкарки...

— **ПАРТКОМ ЯКОСЬ ПРОСИНО ВАШІ МАТЕРІАЛИ!**

— Ні, але немає бази, є складності з випуском газети в районній друкарні. Я там сиджу три дні з шести

робочих. Ніколи збирати матеріал, ото й беремо те, що під руками.

— **ЧИ Є В ГАЗЕТИ СВОЇ ПОМІЧНИКИ, АВТОРИ?**

— Є на кафедрах машин і технології обробки металів тиском, сільгоспмашин, російської мови як іноземної. Треба б, аби вуз допоміг редакції розширити штат.

— **ЯК ПОШИРЮЄТЬСЯ ВАША ГАЗЕТА?**

— Ми, двоє працівників редакції, самі збирали по карбованцю на передплату. Поки був в інституті газетний кіоск, «СВ», там продавався. Кіоск закрили — газети лежать без руху. Ні студпрофком, ні комсомол розповсюдженням не займаються. Навіть вітрини немає.

Хотілося б зустрітися зі студентами, проанкетувати їх, але в цьому ніхто не допомагає. Як на острові живемо...

КВІТЕНЬ ПРОДОВЖУЄТЬСЯ

Антифеодална, антиімперіалістична революція звершилася в Афганістані у квітні 1978 року. Вона захищала інтереси трудящих. Але мала і своїх ворогів, які при підтримці урядів Пакистану і Саудівської Аравії, озброєні Америкою, ФРН, Італією та іншими імперіалістичними країнами, почали неоголошену війну проти народу Республіки Афганістан та її уряду. І ось уже 12 років летять кров на нашій багатостраждальній землі, гинуть мирні жителі... Однак квітнева революція під керівництвом НДПА досягла значних успіхів. Здійснюється демократична земельна реформа, утворюються селянські кооперативи, активізується діяльність громадських організацій молоді та жінок, профспілок.

Уряд Афганістану при підтримці більшості населення країни і прогресивних сил планети прагне мирним шляхом урегулювати кривавий конфлікт. Відповідно до Женевських угод виведені з території Афганістану радянські війська. У зв'язку з політикою національного примирення оголошувалося одностороннє припинення вогню, скликаються лоялі джирги, створюється коаліційний уряд. Нинішні керівництво згодне взяти участь у всенародних виборах президента та членів уряду на рівних правах з іншими політичними партіями. Збройні сили РА більше року самі захищають суверенітет своєї країни. Потерпіли крах виношувані в Пешаварі плани по захопленню міст Желалабада і Кандагара.

Навіть заколот, організований колишнім міністром оборони Афганістану Шанавазом Танасем, не похитнув віри народу в політику уряду. На початку квітня 1990 року на бік держави перейшло озброєне угруповання моджахедів із 13 тисяч чоловік.

Ми віримо, що настане день, коли брат перестане вбивати брата і на нашій землі буде мир і спокій.

Нинішні та майбутні покоління в Афганістані ніколи не забудуть величезної ролі братньої допомоги, наданої великою Країною Рад.

Мафуз НОВСАЗ,
п'ятикурсник Кіровоградського інституту сільгоспмашинобудування.

ЛИСТ ІЗ ДАЛЕКОГО ФАН-КЛУБУ

Нашому клубові «Надія» — близько року. Ми любимо творчість Надії Чепраги. Відгукніться, одностайно! Ми розповімо вам про нашого кумира, про наш край. У свого листа вкладайте конверт для відповіді й пишіть за адресою: 702713, Узбецька ССР, Ташкентська обл., Галабинський р-н, с. Солдатський, ул. Ангренська, 78, клуб «Надія».

Минулого року ваша газета опублікувала адресу нашого фан-клубу «Червона рута», який об'єднує прихильників творчості С. Ротару. Спасибі! Ми одержали багато листів. На знак подяки вислаємо вам фото Софії Ротару.

Нічого «Макар» не відспівався!

«Я в сотий раз опята начну
спочатку,
Пока не меркнет свет, пока
горит свеча»...

Багато хто вже, здається, зрозумів, про що йтиме мова. Прихильники впізнали рядки з пісні улюбленої групи, противники скептично заявили: «Ну от, знову...». Колишні прихильники махнули рукою: «Е-е-е, «Машина» вже не та». То ж давайте спробуємо розібратись, та «Машина часу» чи не та? Не так давно «Мелодія» винесла на наш суд два альбоми: перший «Машина часу», який називається «В колісницях», другий — сольний альбом Андрія Макаревича «Пісні під гітару».

«Чо за скоплення народа
Сповно выставка мод.
Один другого важней

и взрослей,
И вьется длинная очередь,
Которой не видно конца.
Здесь по субботам производят
Бесплатную запись
В гарон вчерашних дней,
Срывая звёзды с погон,
Стирая краски с лица».

«Оце вони про себе!» — заявить скептик. Ну що ж. Зазирнемо у минуле.

Коли 15—17 років тому школяр, а потім студент Андрій Макаревич та його «Машина часу» співали «Поворот», «Маски», «Кафе «Лира», «Свечу», коли вони знаходились у підпіллі, то, на думку деяких, їх музика зачіпала серця. А тепер у деякого враження змінилося: «Ні, Макар уже одспівав своє!».

Але тоді музикантам було по 20 років, а зараз під 35. Спробуємо собі уявити, щоб «Машина» зараз співала такі ж самі пісні, щоб у 20 років Макаревич співав, наприклад, «Ветер надежды». Важко уявити... Ми звикаємо до того, що вже є. Воно нам здається гарним і не потребуючим нічого іншого. Але музиканту і взагалі будь-якому художнику нецікаво сидіти на чомусь одному. 20 років «Машина часу» йшла вперед.

«Не желая скандальной славы...
Мы учились дышать отравой
Точно рыбы в Москве-реке».

Альбом «В колісницях» — теперішній етап колективу. Світ «Маленького города» у спокійному і ностальгічному виконанні Андрія, дещо незвичний тихий і спокійний голос легендарного виконавця «Запущенного сада» і «Поворота» Олександра Кутікова, який тут співає, «Она уже в плену у летних снов». Дехто зник чути голос Кутікова, як крик пораненого звіра, що аж мороз пробігає (гордість «Мащини»).

«В колісницях
Были мы рождены в пути.
Почему мы не можем
Друг друга найти в колісницях»...

Музиканти висловлюють ті думки і враження, які хвилюють їх зараз, а не 10 років тому.

На диску пісня «В колісницях» вони співають разом з Борисом Гребенщikovим, але його голос звучить лише у приспіві. Прихильників хвилює питання «Чому так мало?». Ну, по-перше, це диск «Мащини», а не Гребенщикова, а

по-друге, як сказав на одному з своїх концертів у Театрі естради Андрій Макаревич — «Головне — участь!».

Перший сольний альбом Макаревича «Пісні під гітару» (а зараз готується ще й другий його сольний альбом) не залишає без уваги. На концерті малюнок Андрія, досить кумедний «Поет у роздумі». Поет, на стіні гітара, вікно, собачка Андрія — Джулія — своєрідний автограф Макаревича-художника. Дещо сумна картина відтворює настрої роботи. Веселого в піснях мало. Наприклад, долю людини у пісні «Мой приятель художник» поділяють багато поетів. Пісні пам'яті Володимира Висоцького, Олександра Галича...

«В край, куда он отправился,
Едут без возвращения»...

Сольний альбом Андрія зовсім не означає розриву з «Машиною». У анотації до диску Андрій нас заспокоює у цьому. Тим більше, що, як повідомив Андрій на концерті, зараз Олександр Кутіков готує свій альбом.

Облишимо суперечки про «Мащину» і послухаємо музику. Тихо, уважно...

«Кто тут прав, кто не прав,
Я прошу вас, не надо,
не спорьте,
Слишком короток век,
Не прошёл бы за спорами весь,
Мы увидимся вновь,
В позаброшенном аэропорте
при попытке успеть
На когда-то отправленный
рейс»...

А. КРАВЧЕНКО.

РОК У СНІГОВОМУ КОРОЛІВСТВІ

ШЛЯХ до прем'єри був для нас досить довгим, півтора року. На це вплинуло кілька причин. По-перше, рухомість акторського складу, адже основна його маса — учні міських ПТУ та шкіл, які або закінчують навчання, або йдуть у армію. По-друге, наш спонсор — адміністрація ПТУ № 9, де працює молодіжний театр-студія, не завжди швидко вирішувала питання матеріально-технічної допомоги. По-третє, паралельно в роботі було ще кілька сценічних речей, — так пояснив обставини, в яких готувалася вистава «Снігове королівство» (за Є. Шаардом) виконавець ролі Кея Олексій Голубовський.

Хто уважно стежить за театральним життям міста, прекрасно бачить, як наша публіка з року в рік втрачає інтерес навіть до гарної професійної сцени. Тому було несподівано й радісно побачити переповнений зал ПТУ № 9, де проходила прем'єра аматорського колективу — молодіжного театру-студії «Етап».

Майже класичний початок: гасне світло, в кольорових променях прожекторів та освітлювальних «гармат» з'являється усміхнений беззусий назкар (Святослав Грицюк) і таємничим «сніп, снап, сну-ре...» відчиняє двері в «Снігове королівство». За задумом режисера-постановника Ю. О. Жеребцова (саме він запропонував назву вистави) в цьому «королівстві» гля-

дачі повинні були побачити відбиття характеру ще зовсім свіжого періоду в історії нашого життя. Хоча й не всі його риси зуміли передати своєю грою молоді актори — до справжньої майстерності діалогів та мізансцен ще далеко, та їх старанність, відвертість, самовіддача свідчать про великий потяг до театральності мистецтва.

Особливо вдалися ролі Радника (А. Черненко), Ворона та Ворони (С. Варющенко і К. Коротун), Отаманши (А. Куренкова) та Маленької розбійниці (В. Іохна). На жаль, психологізм, темпоритм та дикція (орфографія, артикуляція) виконавців інших ролей залишають бажати кращого, характери своїх героїв вони розкрили поверхово.

Значну роль у сценографії вистави зіграли відносно нові форми: досить часті музично-пісенні й танцювальні вкраплення в хід сюжету. В творчій співдружності із студійцями добре проявили себе колективи рок-балету (балет-майстер С. Денисин) та рок-групи «Компромис» (керівник В. Федоренко). Авторами музичних композицій і тексту були відповідно Світлана Соколюк та Костянтин Равинський. Хоча глядачі нагороджували їхні старання тривалими оплесками, місцями створювалося враження переобтяження сценічної дії роком.

Л. РОМАНОВ.

ГРАН-ПРІ ЗА ІНТРИГУ

Недавно в Знаменці відбувся традиційний фестиваль дитячих любительських кіностудій. Ми розповімо про нього з допомогою фахівця, учасника фестивалю, до того ж одного з господарів — керівника Знаменської кіностудії В. Дурнова. Думаю, кваліфікація його дозволяє говорити про компетентність судження: з 1979 року керував він фотостудією, а з тих пір, як перейшов три роки тому в кіно, студія великим непогано виступала як на обласних, так і республіканських конкурсах.

— Володимире, буквально кілька слів стосовно культурної програми фестивалю.

— Вона була досить насиченою. Концерт художньої самодіяльності, зйомка на відео з наступною демонстрацією, показ кращих фільмів ретро-програми, відвідини музею Т. Шевченка, демонстрація кращих фільмів ретро-та конкурсної програм в СПТУ № 12, закриття фестивалю спільно з клубом ветеранів...

— Добре, давайте поговоримо тепер про те, заради чого це все організовувалось. Що ви можете сказати про конкурсну програму?

— Відмінність цього фестивалю від попередніх полягає в тому, що раніше «виїжджали» за рахунок кращих стрічок, створених у попередні роки. Моя ідея, підтримана обласним клубом-лабораторією кінолюбителів, була в тому, щоб на фестиваль представити нові фільми. Далеко не всі студії області змогли взяти участь у фестивалі, хоча часу на підготовку було досить.

— Ну, і що ж вийшло в тих, хто такі привіз фільми?

— На жаль, мушу сказати, що навіть роботи, визнані кращими, не дотягли до рівня ретро-програми. У ній, до речі, кращим виявився фільм олександрійської кіностудії «Ритм» «Кошеня», яке гуляло саме по собі! А про рівень конкурсної програми свідчить хоча б те, що жоден фільм не завоював першого місця. Рівень падає, ідеї біднішають, їх втілення теж. Можливо, комусь не вистачило часу, можливо, хтось розгубився перед уседозволеністю...

Але ж на непосильні завдання ніхто не замахнувся, усі стрічки досить прості. Стосується це і фільмів-переможців.

Друге місце посів «Металолом» студії СПТУ № 12 зі Знаменки. На мою думку, тема вирішена занадто прямолинійно.

Третє місце поділили аж три стрічки. «Суворо за інструкцією» — робота кінолюбителів з Побузького (Голованівський район). Хоч трохи цікаво (порівняно з іншими), хоч якась інтрига, а головне — фільм про кінолюбителів. За це й присудило йому дитяче журі Гран-прі. Як сказала голова цього журі С. Федорова, до рівня приза ніхто не дотяг, але, оскільки він існує, його треба комусь вручити.

«Перше побачення» — робота дитячої групи кіностудії «Зірка» з Кіровограда. Член дитячого журі О. Перамот висловила так: тема нам близька, але занадто просто зроблено. До того ж фонограма не за віком.

— А як ви оцінюєте ваш пасаж із «Незакінченою історією», третім фільмом, який завоював третє місце?

— Саме як пасаж. Зняти щось серйозніше не вистачило ні часу, ні умов.

— Які, на вашу думку, уроки можна винести з цього фестивалю?

— Треба брати близьку тему, прагнути розкрити її нестандартно, а головне — відповідально підійти до цього.

— І ще одне запитання. Я чув, як завідувач обласним клубом-лабораторією кінолюбителів Г. М. Флейшман дав високу оцінку вашій роботі як господаря свята. Адже і Гран-прі, і пам'ятні медалі, і візитки, і навіть емблема фестивалю — усе це було вперше, і все це треба було організувати... Яким чином це вдалося, чи багато коштувало?

— Усе це ми не змогли б зробити без наших добровільних і безкорисливих помічників А. Єременка, О. Писарева, С. Леви, О. Ткаченка... А коштувало — мабуть, рік життя, ніяк не менше. Та справа кіба в тому? Головне — щоб свято запам'яталося, щоб учасники його залишилися задоволені.

Інтерв'ю взяв О. УСТИНОВСЬКИЙ.

«ТРИ КИТИ» ТЕОРІЇ

УРОК ЧЕТВЕРТИЙ

Теорія шашкової боротьби ґрунтується на «трьох китах»: опозиція, розмін і темп. Усі ці поняття взаємно пов'язані.

ОПОЗИЦІЯ — це протистояння шашок (білих та чорних), при якому під удар попадає той, хто першим робить хід. Наприклад:

Біла: е3, а чорна: е5. Легко бачити, що чий хід, той повинен поставити свою шашку під удар. Тепер, якщо ми переставимо білу шашку на поле е1, а чорну — на поле d8, картина зміниться: опозицію займає той, хто повинен першим зробити хід, тобто, якщо у цьому становищі ваш хід, то сміливо йдіть на зустріч з шашкою суперника — і перемога вам забезпечена. Таким чином, можна сформулювати таке правило: якщо в партії залишилось по одній шашці і вони розташовані на одній вертикалі, то починаючий зезнає поразки (падає в опозицію); якщо шашки розташовані на суміжних вертикалях, то починаючий виграв (займає опозицію). Роздивимось парадокс О.І. Шошина, одного з основоположників революційної шашкової гри: біла шашка на полі h2, а чорна — на а7. Нехай черга ходу належить білим. В цьому випадку, як ви вже знаєте, білі займають опозицію і виграють.

Друга позиція: біла шашка — g3, чорна — h8. Хід білих, і знов опозицію займають білі. Об'єднаємо обидві позиції: білі: h2, g3 (2); чорні: а7, h8 (2). Хід білих. Хто опиниться в опозиції? Перевіримо: 1. h2 — а3 а7 — b6. 2. а3 — h4 h8 — g7. 3. g3 — f4 g7 — f6, як бачимо, опозицію зайняли чорні! В чому справа? Тут немає заперечення. Справа в тому, що після 2. а3 — h4 черга ходу перейшла до чорних, і тому шашка h8 займає опозицію. Помітивши, що в становищі після 3. ...g7 — f6 білі, хоч і попали в опозицію, можуть уникнути поразки шляхом жертви однієї з шашок: 4. h4 — c5! b6: d4. 5. f4 — e5 ≈ 4. f4 — e5. Але дуже цікаво, якщо черга ходу була за чорними, то жертви (b6 — c5 або f6 — e5) не принесли б чорним порятунку. Перевірте справедливість цього твердження самі.

РОЗМІН у грі має дуже велике значення. По-перше, за допомогою розміну можна активно впливати на позицію — забирати (розмінювати) шашки

суперника, що займають сильне становище, або швидко змінювати розташування своїх шашок, щоб зайняти вигідніші поля. Розмін значно збільшує маневрові можливості бойових сил: він допомагає прискорити їх перегрупування і дає засіб для швидкого перекидання шашок з одного флангу на інший. Мета розміну надзвичайно різноманітна. Велике значення має розмін під час гри на опозицію. Розмін є засобом, за допомогою якого можна випередити суперника в розвитку. Якщо потрібно, то за допомогою розміну можна затримати розвиток своїх шашок, або зберегти кілька темпів у резерві. Окрім того, розміни можна застосовувати для послаблення сил атаки суперника в будь-якому районі дошки. Позиція шашок, позбавлена можливості розміну, так звана безрозмінна позиція, звичайно не має і комбінативних можливостей. Така позиція мало не завжди є слабкістю, її дуже важко, в разі потреби, змінити. Отже, розташовувати свої шашки треба так, щоб мати можливість у певний момент зробити потрібний розмін. Відсутність можливостей розміну, безумовно, є слабкістю, недоліком позиції. Безцільні ж розміни можуть непомітно спричинитися до погіршення позиції, не кажучи вже про те, що вони значно збіднюють гру.

ТЕМП — це тихий хід простої шашки. Уся партія (коли не доходить до демок) складається з довгої серії таких тихих ходів, тобто з серії темпів, звичайно не беручи до уваги розмінів. Ми вже зустрічалися з поняттям темпу при опозиції. Там одна з сторін зважалося поразки тільки тому, що їй треба ходити, тобто у неї зайвий темп. Але звідки взагалі береться виграв чи програв темпу? На початку партії кількість темпів у білих та чорних однакова. Білі, починаючи, дістають зайвий темп, а чорні, відповідаючи, відновлюють співвідношення темпів. Це відноситься тільки для тихих ходів. А що діється при розмінах?

Розглянемо приклад:

Білі: е1, f2 (2); чорні: е7, f4 (2). Підрахуємо суму номерів горизонталей, на яких знаходяться шашки (білі та чорні): 1+2+4+7=14. В цьому випадку кажуть, що позиція парна (14 ділиться на

2). Тепер сформулюємо нове правило: в парних позиціях починаючий потрапляє в опозицію. Дійсно: 1. е1 — d2 c7 — d6. 2. d2 (Катастрофи можна запобігти 2. f2 — e3 f4 — g3. 3. d2 — c3 g3 — h2. 4. e3 — f4 h2 — g1. 5. f4 — g5 g1 — h2. 6. c3 — d4 ≈).

Спробуємо другу можливість білих: 1. f2 — e3 f4: d2. 2. е1: c3 c7 — d6. 3. c3 — d4 X. Як бачимо, в опозицію потрапили чорні. Після розміну позиція залишилась парною (3+7=10), але черга ходу перейшла до чорних. Таким чином, при простому розміні змінюється парність позиції, тобто темп вигравуть білі.

Спробуємо розв'язати цікаву позицію: Білі: е1, g1 (2); Чорні: h4, h4 (2). Якщо хід чорних 1. ...h4 — g3. 2. е1 — d2 g3 — h2. 3. d2 — e3 h4 — c3. 4. e3 — f4 ≈. Але хід білих!

- Визначте парність позиції;
- Чим закінчиться партія?

Таким чином, ви вже знаєте, на яких «трьох китах» ґрунтується шашкова гра.

Перевірте свої рішення завдань другого туру конкурсу, опублікованого у нашій газеті за 10.02.1990 року:

ДІАГРАМА № 5

Білі: c1, c3, d4, e1, f2 h2 (6).
Чорні: a3, h6, e3, e7, g5, g7 (6).

- c3 — h4 e3: g1.
 - e1 — d2 a3: c3.
 - d2: a7 X.
- Якщо 1... a3: c5, то 2. е1 — d2 e3: g1. 3. h2 — g3 c5: e3. 4. d2: a7 X.

ДІАГРАМА № 6

Білі: h2, h4, c5, e3, e5, g1 (6).
Чорні: h8, c7, e7, g3, g5, g7 (6).

- c5 — d6! e7: f4. 2. g1 — h2 f4: d6. 3. h2: c5 X.

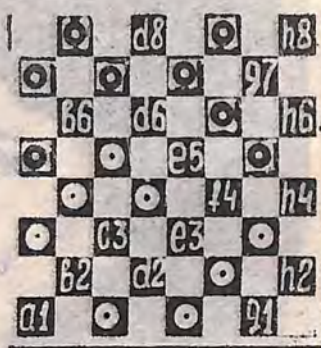
ДІАГРАМА № 7

Білі: e1, d2, e1, e3, f2, f4, g1, g3, h4 (9).
Чорні: h4, h6, c5, d6, e5, e7, f8, g7, h6 (9).

- h4 — g5! e7 — f6. 2. g3 — h4 e5: g3. 3. e3 — d4 c5: c1. 4. g1 — h2 h6: f4. 5. f2 — e3 f4: d2. 6. e1: g7 f8: h6. 7. h2: f4 c1: g5. 8. h4: d8 X.
- Якщо: 3... h6: f4, то 4. d2 — e3 f4: d2. 5. e1: g7 c5: e3. 6. f2: d4 f8: h6. 7. h4: f2 X.
- Якщо: 5... g3: e1, то 6. d4: h6 f8: h6. 7. g1 — f2 e1: g3. 8. h4 — f2 X.
- Якщо: 5... f8: h6, то 6. d4: h6 g3: e1. 7. g1 — f2 e. 8. h4: f2 X.

Пропонуємо розв'язати завдання заключного четвертого туру нашого конкурсу:

ШАШКОВА ШКОЛА! УВАГА! КОНКУРС

ДІАГРАМА № 11

Білі: a3, b4, c1, c5, d4, e1, f2, g3 (8).
Чорні: a5, a7, h8, c7, e7, f6, f8, g5 (8).

ДІАГРАМА № 12

Білі: c1, c3, d2, d4, f4, g1, h4 (7).
Чорні: a3, a5, h6, e7, f6, f8, h6 (7).

ДІАГРАМА № 13

Білі: a5, c1, d2, e3, f4, g3, h2, h4 (8).
Чорні: a3, c5, c7, d6, e5, e7, g7, h6 (8).
В усіх завданнях, білі починають, проводять яскраві комбінації та виграють. Нагадуємо, що листи з відповідями слід надсилати не пізніше 15 днів після публікації в газеті.

А. БЕРЕЗОВСЬКИЙ,
суддя республіканської категорії,
кандидат у майстри спорту СРСР.

РЕЦЕПТ ДОВГОЛІТТЯ

Кожна свідомо людина мріє про довге та щасливе життя, чи не так? Здавна люди шукали та створювали в творчій уяві якийсь чудодійний «еліксир життя», розпитували довгожителів, вивчали системи йогів... І все ж здебільшого — дарма. Бо найголовнішою завадою є ми самі — істоти, котрі, вважаючи себе вінцем природи і тому знухаючи з неї мов з свого раба — почали вимагати від своєї матінки все, що можна, не даючи майже нічого взаємін. Отож, все більше віддаляючись від матері-природи, ми й втрачаємо роки життя та його радощі.

Народний український філософ Порфирій Корнійович Іванов сприйняв природу не як випадково створену, а як насичену пронизану розумом матерію, найвищим вивором якої і є людина. Цього чоловіка не зламали ні жорстокі утиски, ні знущання фашистів. Він говорив, що йога для нас не підходить, оскільки ми живемо в інших соціальних та кліматичних умовах. Замість неї Порфирій Корнійович створив власну оздоровчу систему, якою може оволодіти кожна людина, але результати вона дає... А вітм, спробуйте! Це зовсім не складно. Досить виконувати такі настанови:

- Два рази на день купайся в холодній воді, щоб тобі було добре. Купайся в чому можеш: в озері, річці, ванні, приймай душ або обливайся, це твої умови. Гаряче купання заверши холодним.
- Перед купанням або після нього, а якщо можливо, то і разом з ним, вийди на природу, стань босими ногами на землю, а взимку на сніг хоча б на 1—2 хвилини. Вдихни через рот кілька разів повітря і подумки побажай собі й усім людям здоров'я.
- Не еживай алкоголь і не пали.
- Старайся хоч раз на тиждень повністю обходитися без їжі й води — з п'ятниці 18—20 годин до неділі 12 годин. Це твої заслуги і спокій. Якщо тобі важко, то тримай хоча б добу.
- О 12 годині дня в неділю вийди на природу босоніж і кілька разів подихай і подумай, як написано вище. Це свято твоєї справи. Після цього можеш їсти все, що тобі подобається.
- Люби природу, яка тебе оточує. Не плюйся навкруг і не випльовуй із себе нічого. Звизни до цього — це

ТВОЄ ЗДОРОВ'Я

твое здоров'я.

7. Вітайся з усіма, крім як з всюдн, особливо з літніми людьми. Хочеш мати в собі здоров'я — вітайся з усіма.

8. Допомагай людям, чим можеш, особливо бідному, хворому, сиритиному. Роби це з радістю. Відгукнісь на його нужду душею і серцем, ти набудеш у нього друга й допоможеш справі миру!

9. Подолай у собі жадібність, лінки, самозадоволення, користюбство, страх, лицемірство, гордість. Вір людям і люби їх. Не говори про них несправедливо і не приймай близько до серця несправедливих думок про них.

10. Звільни свою голову від думок про хвороби, нездужання, смерть. Це твоя перемога!

11. Думку не відділяй від справи. Прочитай — добре, але найголовніше — роби.

12. Розповідай і передавай досвід цієї справи, але не піднось в цьому. Будь скромним.

КОЛЕК-

ТИВНА

«ЛАМБАДА»

У будинку культури кіровоградського виробничого об'єднання «Радій» відбувся огляд-конкурс колективів художньої самодіяльності виробничих підприємств, присвячений 120-й річниці з дня народження В.І. Леніна і 45-й річниці Перемоги над фашист-

ською Німеччиною. Виступили вокальні ансамблі, танцювальні колективи. Порадували присутніх багатожанрова програма дитячого садка № 51/2, а також ряд виступів 22 і 7 цехів. Особливо сподобалися чоловіче тріо вокалістів цеху № 15 (Є. Левицький,

А. Квітко і М. Дінчул), солісти-вокалісти О. Вишнікейло, Л. Копилова, В. Бондаренко (цехи 13, 15 і 3). Захват викликав танець «Ламбада» у виконанні Н. Лебединця, В. Лобача, Р. Дайдакулової, А. Гавази, Н. Жернової і П. Шевчука,

Н. Андрієнко, О. Конкіна. Член обласного літоб'єднання, оператор цеху № 22 А. Курганський, інженер технічних служб О. Дяченко, слюсар цеху № 22 Б. Косиновський, штампувальник цеху № 2 П. Барабаш продемонстрували хо-

роший рівень художнього читання.

Кращі художні колективи підприємства передодні відкриття XXVпн з ізд. КНРС візьмуть участь у заключному концерті під девізом «Репортуємо з іду партії».

Р. ДАЙДАКУЛОВ.

БЕЗ ПРЕТЕНЗІЙ НА МОНОПОЛІЮ

Слова ці передають не стільки дух цієї зустрічі, скільки той висновок, який вона підказала. А йшлося на вечорі про пошуки істини, а отже, зачіпалося питання і про монополію на неї. Гостями обласної наукової бібліотеки імені Крупської стали уповноважений у справах релігії при Раді Міністрів УРСР по Кіровоградській області В. І. Левицький, священники руської православної церкви кандидат богослов'я отець Владислав (В. Т. Заговський) зі Знаменки та отець Анатолій (А. Г. Кузнецов) із Кіровограда, пресвітери общин євангельських християн-баптистів А. П. Мамалат і адвентистів сьомого дня В. М. Каштален. Їхніми слухачами й співрозмовниками стали учасники літературно-дискусійного клубу «Співрозмовники» бібліотеки та обласної організації товариства книголюбів — студенти і викладачі педінституту, інтелігенція міста, просто читачі бібліотеки.

Вечір називався так: «Мир вашому дому». І його переробі загальною відповіддю цієї назви. Не відчувалося у залі ані відчуженості, ані протистояння, хоч зібралися тут і віруючі, і атеїсти. Більше того, нерідко вдалося висловити з одного й другого боку слушні зустрічали оплесками. Тобто — дотепне слово, доречна (чи навпаки) репліка, логічне зауваження сприймалися без огляду на приналежність промовця до тієї або іншої конфесії, чи то до атеїстів.

Служителі культу (а саме їм того дня як гостям було надано пріоритет) розповідали про особливості православ'я, протестантських течій у християнстві, представлених на зустрічі. Чимало було сказано про те, що християнство як всесвітня релігія виступає нині за консолідацію людей різних національностей, за єднання народів, за мирне вирішення усіх питань у міжнародних відносинах, за добродійництво, високу мораль, зміцнення сім'ї і т. п.

Як те було визначено й темою вечора, миротворчий струмінь переважав у розмові. І все ж неупереджений слухач міг, уважно слідкуючи за ходом діалогу, відчувати й інше: проблеми й питання, які хвилюють нині все суспільство, так само актуальні й для релігійних громад.

Миттєве пожвавлення в залі настало, щойно мова зайшла про проблеми впровадження Закону про мови в Українській РСР. Із відповідей служителів культу одразу виявилось неоднозначне ставлення до цієї проблеми. Причому визначалося це не так приналежністю до тієї чи іншої конфесії, як світоглядними пріоритетами кожного з присутніх. Приміром, отець Анатолій однозначно заявив, що у нас «все повинно бути російською мовою — і навчання, і державне життя», а всяка спроба поставити справу інакше є, мовляв, націоналізм. При цьому отець Анатолій посилався на те, що в інших країнах богослужіння ведеться державною мовою, забувши, очевидно, що на Україні такою вважається українська. Трохи згодом, відповідаючи на аналогічне питання, отець Владислав був не таким категоричним: він висловив цілковиту згоду з необхідністю відродження української мови в церковному богослужінні й зауважив тільки, що при цьому має враховуватися думка прихожан.

Серед запитань слухачів були й доволі курйозні. Приміром: «Діва Марія породила Христа. А хто породив Марію?». Відповідь на це була лаконічною: діва Марія народилася таким самим чином, як і всяка особа жіночої статі... «Чи вступають діти віруючих у піонери?» — про це запитав, очевидно, хтось із студентів. В. М. Каштален відповідав, що його син виявив бажання вступити в піонери, якщо його не будуть силувати порвати з релігією. Таку обіцянку хлопець отримав, а клас проголосував за те, щоб прийняти його в піонерський загін. Таким чином, як бачимо, піонери-віруючі нині теж трапляються і нічого страшного з того не виходить.

Розмова переключалася на зв'язок релігії і здорово-

го способу життя. Як говорили пресвітери та отці, залежність тут на їхню думку, пряма. Турбота про спасіння душі, на їхню думку, відволікає людину від гріховодництва. «В здоровому тілі — здоровий дух» — це, виявляється, біблійний вислів... Та, як доречно зауважив у своєму виступі учитель В. І. Каюков, далеко не кожен атеїст схильний до «гріха», так само як і далеко не всі віруючі вільні від того. Церква заслуговує всякого сприяння за підтримання моральності, але це зовсім не значить, що цій справі не може прислужитися й людина з атеїстичними переконаннями, якщо вона прагне добра людям, рідному народові. Так що слід нам усім — і віруючим, і атеїстам — шукати не того, що нас роз'єднує, а того, що мало б об'єднувати для оздоровлення душі народної. Підтвердженням готовності присутніх до діалогу й взаєморозуміння стала й участь у розмові представників незарегістрованої общини «свідків Єгови», які теж виявилися присутніми на вечорі і яким теж надали слово.

Чимало уваги присутні приділили й обговоренню перспектив діяльності новоствореної Української православної церкви та її відносин з УНЦ, проблемі участі церкви в громадському житті. Прозвучало й питання про ставлення до діяльності Народного Руху України за перебудову. Відповіді тут теж були неоднозначні: відтвердження, що Рух є організацією, причетною до політики, а церква політикою не займається, — до звинувачень, що саме рухівці підбивали віруючих Української католицької церкви до захоплення православних храмів на заході України. Студенти, як і слід було чекати, запитали про характер і якість навчання в семінарії; торкнулися в розмові й деяких економічних питань, зокрема — причин високих цін на Біблію, оподаткування прибутків служителів культу тощо.

Наш кор.

НА ВІЙНІ ХОТИЛОСЯ ВИЖИТИ

Восени 1944-го уже відчувалася близькість нашої Перемоги. Коли і як це станеться, ніхто не знав. Але те, що наступний 1945-й буде останнім роком війни, ні в кого з нас не було сумніву.

Ініціатива у військових діях повністю була на радянському боці. В небі теж панувала наша авіація. Це — головні прикмети того періоду. Відбірні сили вермахту були вже на той час розгромлені. Поповнення фашистських військ, яке відбувалося на фронті, було підконтролене, очевидно, політиком.

Ми вийшли до державного кордону, а в деяких місцях і перейшли його. Кожний укріплений пункт доводилося брати з жорсткими боями, ціною важких втрат. Смерть і раніше була на фронті завжди за плечима. Та тепер, коли замалюва на видноколі кінець війни, кожному особливо хотілося вижити, щоб хоч краєчком ока подивитися, яке життя буде після такої страхотливої війни... І ще думалося: які ми тепер будемо мудрі й справедливі!

Мені, колишньому солдатів, донині сняться

обличчя моїх бойових друзів, які не дожили до сьогодні. У складі 5-го гвардійського Донського козачого кавалерійського корпусу мені випало не тільки звільняти загари ворогом територію рідної країни, але й поневолени народи Румунії, Чехословаччини, Угорщини, Австрії. Випало на мою долю і вітати з німецько-фашистського полону в перші місяці війни, бути пораненим, контуженим. Нині не маю сумнівів, що вина за непередбаченість нашої країни до війни повністю лягає на Сталіна і його

оточення. Ціна цього за надто висока — десятки мільйонів життів радянських людей, які полягли в боротьбі. Недарма багато хто на фронті у недовгі години затишшя говорив між собою так: той, хто доживе до світлих днів Перемоги, буде робити все для того, щоб не допустити нових воєн.

Випало мені звільняти Молдавію. Був потім у братній республіці через 40 років і дивувався змінам на краще, які сталися. Мене привітно зустріли чепурні будиночки із запізними покрівлями, із

черепицею, шифером. Майже в кожному подвір'ї — автомобіль...

1945 рік ми зустріли в Угорщині, на підступах до Будапешта, який штурмували близько трьох місяців. Ніколи не забуду нашого старшину Павла Куліша колишнього молодого вчителя з Володимирівки Кіровоградського району. Смертю хоробрих загинув він, кавалер ордену Слави, вже в передмісті угорської столиці, чужого, здавалось би, йому міста. Пам'ятаю його останні слова: як жаль,

що не дожив... Тяжко дався нам Будапешт.

Згодом мене у боях контузило. Потрапив до госпіталю у м. Папа-німіше Будапешта. Там і почув уперше про Перемогу, 45-ту річницю якої ми відзначаємо. Це справді непомірно велика радість і велика скорбота. Кажуть, що з роками стирається пам'ять про війну, притупляється гірота втрат. Не можу з цим погодитися ніяк.

Р. ДАЙДАКУЛОВ, ветеран Великої Вітчизняної війни. м. Кіровоград.

Вівторок

8 ТРАВНЯ

▲ УТ
9.00 — Новини. 9.15 — Музичний фільм «Через усі відстані». 10.05 — «Доброго вам здоров'я». 10.35 — Шкільний екран. 10 клас. Основи інформатики та обчислювальної техніки. 11.05 — Фільм-концерт. 11.40 — Шкільний екран. Українська література. 11 клас. 12.10 — Концерт. 16.00 — Новини. 16.10 — До 45-річчя Великої Перемоги. «Позивні серцець бою». 16.40 — Духова музика. 16.55 — Урочисті збори та концерт, присвячені святку Перемоги радянського народу у Великій Вітчизняній війні 1941—1945 років. Трансляція з Палацу культури «Україна». По закінченні — «Актуальна нагода». На добраніч діти! 22.00 — Художній фільм «Двадцять днів без війни». 23.35 — Вечірній вісник.

середа

9 ТРАВНЯ

▲ УТ
9.00 — Новини. 9.25 — В міському саду. Музична програма. 9.55 — Київ. Хрещатин. Парад, присвячений святку Перемоги радянського народу у Великій Вітчизняній війні 1941—1945 років. 10.45 — Сонячне коло. 11.30 — Спадщина. Наш неоплатний борг.

12.35 — Телефільм «Голоси з війни». 13.05 — Новини. 13.15 — Концерт. 13.45 — «Солдатські одеси». З циклу «Надвечір'я». 14.45 — «Вісім писем». Концерт. 15.45 — «Вічний спогад про війну». 16.15 — Кіноконцерт. 17.05 — «День Перемоги під час війни». Прем'єра телевізійна. 18.30 — Симфонічна музика. 18.50 — Світлі пам'яті загиблих у боротьбі проти фашизму. Хвилина мовчання. 19.10 — Класична музика. 19.30 — Актуальна камера. 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — Виступає ансамбль пісні і танцю Північного морського флоту. 21.45 — Художній фільм «Людина з акордеоном». 23.10 — Вечірній вісник.

четвер

10 ТРАВНЯ

▲ УТ
9.00 — Новини. 9.15 — Художній фільм «Людина з акордеоном». 10.45 — «Село і люди». 11.15 — Пісенне мереживо. 11.40 — Шкільний екран. 11 клас. Українська література. 16.00 — Новини. 16.10 — Говоримо українською. Передача IV. 16.30 — «Рідні наспівні». Фільм-концерт. 16.40 — Республіканська фізико-математична школа. 17.10 — Шляхом оновлення. Завод на оренді. 17.40 — До II-го Міжнародного фестивалю фольклору. Концерт. 18.50 — Реклама. 19.05 — Документальний телефільм. 20.00 — Актуальна камера. 20.30 — На добраніч, діти! 20.45 — Візит до лікаря. Вчимося володіти собою. 21.00 — Музичний фільм «Наче дерево плінами». 21.30 — Молодіжна студія «Гарт». В перерві — 22.45 — Новини.

п'ятниця

11 ТРАВНЯ

▲ УТ
9.00 — Новини. 9.20 — Фільм-концерт «Нолісання». 9.40 — Мультиплатформа. 10.35 — Шкільний екран. 8 клас. Історія УРСР. 16.00 — Новини. 16.10 — Для дітей. «Який не хотів бути хитрим». Вистав. 17.20 — «День за днем». (Кіровоград). 17.40 — «Наші довідники». (Кіровоград). 17.45 — «Школа: шляхи оновлення». (Кіровоград). 18.30 — На нівський хвилі. Інформаційний випуск. 19.00 — До II Міжнародного фестивалю фольклору. Концерт. 20.00 — Актуальна камера. 20.30 — На добраніч, діти! 20.45 — Що вас хвилює сьогодні? Інтерв'ю. 21.05 — Романси П. І. Чайковського виконує Лідія Забіляста. 21.35 — Реклама. 21.40 — На замовлення глядачів. Художній телефільм «Склянка води». 1-а серія. 22.45 — Вечірній вісник.

субота

12 ТРАВНЯ

▲ УТ
9.00 — Новини. 9.20 — Ритмічна гімнастика. 9.50 — «На хвилі дружби». 10.20 — Кінопрограма. «Екологія — турбота спільна». 11.05 — «Ріголетто». Фільм-опера. 12.30 — Телефільм. 12.55 — Нови-

ни. 13.05 — «Доброго вам здоров'я». 13.35 — Екран зарубіжного фільму. Художній фільм з субтитрами. «Собака і закоханих». 14.50 — Циркова програма. 15.50 — Документальний фільм. 16.20 — Валерій Леонтьєв на гастролях у Києві. 17.00 — Суботні зустрічі. «Дивани, хто ви?». 18.30 — Науково-популярний фільм «Етюд про здоров'я». 18.45 — Сонячні кларнети. 20.00 — Актуальна камера. 20.30 — На добраніч, діти! 20.45 — Музичний фільм «В світі натхнення». 21.35 — Реклама. 21.40 — На ваші замовлення. Художній фільм «Склянка води». 2-а серія. 22.45 — Вечірній вісник.

неділя

13 ТРАВНЯ

▲ УТ
9.00 — Новини. 9.15 — Ритмічна гімнастика. 9.45 — У нодію вранці. Інформаційно-музична програма. 10.45 — Художній фільм «Склянка води». 1 та 2 серії. 11.55 — Балет... Балет. 12.50 — Новини. 13.00 — Для дітей. Канал «Д». 14.30 — Село і люди. 15.00 — В країні мультяндів. 16.00 — Служба солдатська. 17.00 — Сатиричний об'єктив. 17.30 — Виступ великий дитячий хор Українського телебачення і радіо. 18.00 — Чемпіонат СРСР з футболу. «Ротор» — «Динамо» (Київ). В перерві та по закінченні — «Телеспортсмена». 20.00 — Актуальна камера. 20.40 — На добраніч, діти! 20.55 — До II Міжнародного фестивалю фольклору. Свято весняного фольклору. У перерві — 22.40 — Вечірній вісник.

п'ятниця

7 ТРАВНЯ

▲ УТ
16.00 — Новини. 16.10 — На допомогу школі. 16.40 — «Незабутні». Марно Кропивницький. 17.55 — Концерт. 18.30 — На нівський хвилі. Інформаційний випуск. 19.00 — Час рішення — час дій. 19.30 — Документальний телефільм. 20.00 — Актуальна камера. 20.30 — На добраніч, діти! 20.45 — Музичне побачення. Програма телебачення України та Білорусії. У перерві — 22.05 — Вечірній вісник.

9 ТРАВНЯ НА СТАДІОНІ СПОРТКЛУБУ «ЗІРКА» м. КІРОВОГРАДА ВІДБУДЕТЬСЯ ВЕЛИКИЙ СВЯТКОВИЙ КОНЦЕРТ «МОСКОВСЬКІ ЗІРКИ»

У програмі візьмуть участь поет-композитор Ігор Тальков, група «Спасательный круг», автор-виконавець популярних пісень Олександр Буйнов, група «Версия», популяр-

на американська співачка Лінн Керрі, групи «Аллегр», ансамбль Володимира Преснякова, автор-виконавець пародій та куплетів Леонід Усач, французьке Арнольд Тумвіцький, групи «Далина» і «Красный рассвет». Приймаються заявки на колективні відвідування. Початок о 18.00. Довідки по телефонах: 4-12-03, 4-12-06.

УПРАВЛІННЯ ТОРГІВЛІ ОБЛВІСНОМУ ВЛАШТУВУЄ

12 травня о 14.00 в клубі-універсального торговельного об'єднання «Кіровоград» (вул. К. Маркса, 53) відбудеться день профорієнтації учнів середніх загальноосвітніх шкіл міста. Запрошуємо на свято випускників шкіл та їхніх батьків.

ОРГКОМІТЕТ.

УВАГА!

8 травня о 17 годині в бібліотеці імені Крупської відбудеться тематичний вечір за підписом В. Висоцького «Он не вышел из боя», присвячений 45-річчю Дня Перемоги.

Клуб «ВЕРТИКАЛЬ».

УВАГА!

6 травня в приміщенні обласного Будинку вчителя відбудеться конференція обласної організації Товариства української мови імені Т. Г. Шевченка. Початок об 11 годині. Запрошуються шанувальники рідної мови. Президія товариства.

НА ДОЗВІЛЛІ

Шановні кировоградці, гості нашого міста! Якщо ви вирішили цікаво провести вільну годину, відпочити — просимо завітати на відеофільми, які демонструються в міському молодіжному центрі дозволів «Погляд». Для вас пропонуються такі фільми:

НЕДІЛЯ, 6 ТРАВНЯ

10.00 «Том і Джері». США. Серіал мультфільмів про кота і мишку У. Діснея.
11.30 «Робофорс». Японія. Фантастика.
13.30 «Кривавий спорт». США. В головній ролі — Жан Клод Вандам.
15.30 «Кінг-Конг в Гонконзі». Японія. Пригоди.
17.50 «Кривавий спорт».
19.30 «Школа вище даху». США. Фільм про життя американських пілотів.
21.30 «Роззява». Франція. Комедія. В головній ролі П. Рішар.

ПОНЕДІЛОК, 7 ТРАВНЯ

10.00 «Робін Гуд». Повнометражний мультфільм У. Діснея.
11.30 «Найроби». США. Пригоди.
13.30 «Американський Нінзя». 1 частина.
15.30 «Гейм у перехресному вогні». 1 і 2 частини. США. Серіал з 8-ми частин про пригоди монаха з монастиря Шаолінь на Дикому Заході.
17.30 «Американський Нінзя». 1 частина.
19.30 «Вид на вбивство». США.
21.30 «Поліцейська академія». 1 серія, комедія. США.

ВІВТОРОК, 8 ТРАВНЯ

10.00 «Єноти і втрачена зірка». США. Фантастичний повнометражний мультфільм.
11.30 «Червоношкірий воїн». США. Пригодницький фільм за участю Ч. Бронсона.
13.30 «Американський Нінзя». Частина 2. США.
15.30 «Гейм у перехресному вогні». 3 і 4 частини. США.
17.30 «Американський Нінзя». 2 частина. США.
19.30 «Восьминіжка». США. (Джеймс Бонд — 007).
21.30 «Поліцейська академія». 2 серія. США. Комедія.

СЕРЕДА, 9 ТРАВНЯ

10.00 «Пінокіо». США. Повнометражний мультфільм У. Діснея.
11.30 «З усіх сил». США. В головній ролі — С. Сталлоне.
13.30 «Великий Бос». У головній ролі Брюс Лі.

МІСЬКИЙ МОЛОДІЖНИЙ ЦЕНТР ДОЗВІЛЛЯ

Кіровоград, вул. Полтавська, 71

15.30 «Гейм у перехресному вогні». 5 і 6 серії. США.
17.30 «Великий Бос».
19.30 «Ніколи не зарікайся». США. Джеймс Бонд, агент 007.
21.30 «Поліцейська академія». 3 серія. США.

ЧЕТВЕР, 10 ТРАВНЯ

10.00 «Слоненя Дамбо». США. Повнометражний мультфільм У. Діснея.

11.30 «Дуель вертольотів». США. Пригодницький фільм.
13.30 «Кулак люти». В головній ролі Брюс Лі.
15.30 «Гейм у перехресному вогні». 7 і 8 серії. США.
17.30 «Кулак люти».
19.30 «Алмази залишаються назавжди». США. (Джеймс Бонд-007).
21.30 «Поліцейська академія». 4 серія. США.

П'ЯТНИЦЯ, 11 ТРАВНЯ

10.00 «Спляча красуня». США. Повнометражний мультфільм У. Діснея.
11.30 «Ризикована справа». США. Пригодницький фільм.
13.30 «Шлях дракона». В головній ролі Брюс Лі.
15.30 «Зоряні війни». 1 серія. США. Фантастика.
17.30 «Шлях дракона».
19.30 «Лише для твоїх очей». США. (Джеймс Бонд-007).
21.30 «Поліцейська академія». 5 серія. США. Комедія.

СУБОТА, 12 ТРАВНЯ

10.00 «Людина-павук». США. Мультфільм.
11.30 «Лазерна гармата». США. Фантастика.
13.30 «Гра під назвою «смерть»». В головній ролі Брюс Лі.
15.30 «Зоряні війни». 2 серія. США. Фантастика.
17.30 «Гра під назвою «смерть»».
19.30 «Живи і умри». (Джеймс Бонд-007). США. Фантастика.

НЕДІЛЯ, 13 ТРАВНЯ

10.00 «Срібні яструби». США. Фантастичний мультфільм.
11.30 «Дикі острови». США. Пригоди.
13.30 «Вхід у лігво дракона». В головній ролі Брюс Лі.
15.30 «Зоряні війни». 3 серія. США. Фантастика.
17.30 «Вхід у лігво дракона».
19.30 «Ліцензія на вбивство». США. (Джеймс Бонд-007).
21.30 «Генделен». США. Фантастичний пригодницький фільм.
На вас, читачі, чекає відеозал «Погляд» — Кіровоград, вул. Полтавська, 71.

Ази техніки швидкого читання

Колонка ділової людини

Існує багато спеціальних методик оволодіння технікою швидкого читання. Всі вони дають змогу після досить довгого і постійного тренування підвищити швидкість читання в 2—3 рази. В. і С. Бородин у своїй книзі «Вчимося читати» пропонують спрощену методику навчання динамічному читанню. Її суть в наступному:

1. Свідомо примушуйте себе читати швидше, навіть з помилками. Висока швидкість читання повинна стати вашою звичкою. Якщо перших не все прочитає, буде зрозумілим, бентежитися не слід.

2. Позбудьтеся звички промовляти текст, який читаете. Для цього потрібно взяти в рот олівець і стиснути його зубами так, щоб губи та язик не торкалися його. Тримайте олівець в такому положенні під час всього читання. Так потрібно діяти до тих пір, поки не буде сумніву, що текст не промовляється.

3. Накресліть посередині газетної колонки лінію зверху вниз. Ділячись тільки на лінію, попробуйте прочитати колонку. При цьому використовуйте бічний зір, щоб побачити кінці рядків. Практикуйте так щоденно, поки не зможете прочитати всю колонку впродовж 30 секунд. Попробуйте таким чином читати книги та журнали.

4. Схоплювати поглядом потрібно спочатку один рядок, потім 2—3 і більше. Для полегшення відміру такої «порції», проводьте пальцем під її останнім рядком.

5. Щоб ваші очі не «бігали» по сторінці знизу вгору, використовуйте долоню або лист цупкого паперу, закриваючи уже прочитане. Пересовуйте їх вниз сторінки по мірі прочитання, з кожним разом збільшуючи швидкість.

6. Постійно слідкуйте і відзначайте швидкість свого читання. Примушуйте себе думати про її підвищення.

ЧОМУ ВОНО «СКРІЗЬ ТАКЕ»?

Авторитетно стверджую: бути клієнтом 13-го поштового відділку м. Кіровограда — це схоже на стихійне лихо. Почувеш себе, як Робінзон, викинутий на незаселений острів. Вже зрубки на одвірках почав робити. Перш ніж ходив на ту пошту, пояснював, що маю право отримувати і розповсюджувати інформацію, що це право занесене у Декларацію прав людини. Декларація свого часу була прийнята Організацією Об'єднаних Націй і що, коли 13-й поштовий відділок не доставляє мені періодики або ж доставляє її невчасно, цим він порушує мої людські права — оті, що колись ми брали їх в лапки і ажидали з означенням «так звані». Тут мені дуже хотілося б сказати, що поштарі дивилися на мене як на такого, що виліз з НЛО, але то було б неправдою, бо вони на мене зовсім не дивилися, оскільки завжди стояли спиною і щось робили з газетами (хоча, що можна робити, коли ті газети надходять так швидко, як ведмідь за перепелицями бігає?).

Через деякий час я вже знав усіх на ймення. Оту спину, що ноло вічна, звали Тоня, оту, що зліва коло стіни — Таня, а найголовнішу — Ганна Степанівна. Навчилися і вони пізнавати мене — по голосу. Ходив я на ту пошту двічі на тиждень, як і пояснював своїм домашнім, «лялясь», «ляляка» відбувалася приблизно так (за автентичності реплік відповідаю):

Я (благально): «Чому по понеділках пошти не носите?»

Спина-1 (категорично): «Ото ще за 80 керебе буду по понеділках працювати...»

Я (затинаючись): «Я ж передплатив два десятки часописів!»

Спина-2 (іронічно): «Нащо воно вам?»

Я (вирішив бути чіпким): «Зараз бережень, у кіосках вже третій номер «Прапора» з'явився, а я ще жодного не одержав».

Спина-3 (сповнена гордості за свою

професію): «Всі ваші журнали є. Вони в пачках у шафі, але ще не розібрані. Нікуди не дінуться».

Я (тупнувши ногою): «Не піду з пошти, поки не матиму хоч що-небудь. Вже чотири дні газети в руках не тримав!»

Спина-1 (поблажливо): «Дай йому (цеб-то, мені) «Кіровоградську правду» (слід віддати належне: «Кіровоградської правди» не пошти — як соняху біля клубу, коли кіно з району привозять; «Молодий комунар» — не буду скаржитися — надходить передплатникам вчасно теж. Правда, якщо у ньому публікується оголошення про наступний мітинг, то газета доставляється після мітингу).

Я (фальцетом): «А чи маєте мою доставочну картку?» (мовляв, знаю ваші секрети — не в тім я бітий).

Спина-1 (білий): «Десь нема... Дома подивлюсь».

Я (втолено): «Покажіть книгу надходження кореспонденції».

Спина-1 (всі разом): «Є тут у нас одна дивачка — записує те, що видала своїм передплатникам. Ми теж інколи звернемо за її списком. Але ваших журналів там немає. Ваші — вони якісь не наші».

ДОВІДКА. За минулий рік мені не надійшли номери 10 та 11 журналу «Всесвіт», «Пояснення відділку: «Журнали вкрадено з вашої скриньки членами неформальної організації ТОМ, яка розташована у сусідньому будинку. Я проглянув згадані журнали в бібліотеці. Там опубліковані нариси професора О. Є. Семенця з історії перекладу. От, виявляється, із-за чого ТОМ заляз у мою скриньку! Далі. Спочатку надійшов «Бюлетень ВАК» номер 6, а після нього — номер 5. Цього року не отримала донька журналу «Піонерія». Коли я пішов «лялясь», «Піонерія» «яже не було», тож мав задовольнитися «Піонерією» (ро-

ДНЮ ПРЕСИ ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ

сійською мовою). Зовсім не отримую журналу «Прапор». Вже й мови нема про газети, що надходять (у кращому разі) через день.

Останнім часом поштовий відділок № 13 кинув гасло: «Кожному клієнтові — факшпостар!».

Лунає дзвінок. Відчиняю двері. Дівчинка років тринадцяти: «Ось візьміть (подає бандероль)». — «У нашій скриньці опинилося». Іду до своєї скриньки. У ній лист, який я повинен (!) віднести у сусідній під'їзд. Одягаю куртку і біжу відносити. Питаю Ганну Степанівну: «У вас сумніння є?». Відповідає: «Та ж воно зараз скрізь таке робиться».

...Я ще й досі зберігаю у себе великий цупкий конверт з червоною діагональною смугою, що його колись отримав, працюючи в Чікаго. Тоді в нього було вложено конверт звичайного розміру.

Коли хочеш, щоб твій лист був доставлений не пізніше, ніж через двадцять чотирьох годин (а відстань від тихоокеанського узбережжя США до атлантичного дорівнює відстані від Ленінграда до Красноярська), то вкладаєш отой маленький конверт у великий з червоною діагональною смугою. І він доставляється. Чи, може, його хтось-таки доставляє?

Тож повірте мені, Ганно Степанівно, не всюди «скрізь таке».

В. БАБИЧ,

доцент Кіровоградського педінституту. Журналісти молодіжки — в постійному творчому пошуку: як зробити, щоб номер не чекав з нетерпінням, щоб суботи виглядали як листощу, як найдорочнішого гостя. Та, на жаль, як видно з ваших листів, деякі працівники зв'язку «домагаються» нам позбутися навіть найвірніших передплатників. Люди прямо заявляють, що при такій доставці «Молодого комунара» залишаються нашими читачами лише до 31 грудня.

Тож, вночі просимо «Союздруку» навести лад у своєму господарстві. Можливо, йому допоможуть деякі поради людини, яка побувала в багатьох країнах світу і через це не може примиритися з тим, до чого більшість із нас поступово звикає.

«Молодой коммунар» — орган Кіровоградського обласного комітету ЛКСМ України.

На українському мові

НАША АДРЕСА:

316050, МПС, м. Кіровоград, вул. Луначарського, 36.

Друкарня імені Г. М. Дмитрова видавництва «Кіровоградська правда» Кіровоградського обкому Компартії України, м. Кіровоград, вул. Глінки, 2.

ВК 02931.

Газета виходить щосуботи.

Зам. № 223.

Індекс 61103.

Тираж 36 000.

Редактор:

В. ІВАШУК.